

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Ekonomická fakulta

Obor: Účetnictví a finanční řízení podniku
Katedra: Účetnictví a financí

Diplomová práce

**DAŇ Z PŘÍJMU FYZICKÝCH OSOB U VYBRANÉ OSVČ
ZABÝVAJÍCÍ SE UBYTOVACÍMI SLUŽBAMI**

Vedoucí diplomové práce:
Ing. Hana Hlaváčková

Autor diplomové práce:
Bc. Iveta Závodská

České Budějovice, 2011

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Iveta ZÁVODSKÁ**
Osobní číslo: **E09515**
Studijní program: **N6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Účetnictví a finanční řízení podniku**
Název tématu: **Daň z příjmu fyzických osob u vybrané OSVČ zabývající se ubytovacími službami**
Zadávací katedra: **Katedra účetnictví a financí**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíl práce:

Porovnat a popsat problematiku daně z příjmů fyzických osob v roce 2010 a v minulých letech, postihnout změny týkající se OSVČ. Problematiku aplikovat na konkrétní podnikatelský subjekt.

Osnova:

1. Základní pojmy daňové teorie, daňová soustava v ČR
2. Daň z příjmů fyzických osob, poplatníci OSVČ
3. Zachycení daně z příjmů fyzických osob v účetnictví
4. Dílčí daňové základy daně z příjmů fyzických osob
5. Podstatné změny v zákoně o daních z příjmů v posledních letech
6. Aplikace problematiky daně z příjmu na příkladu konkrétní OSVČ

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

50 - 60 stran

Forma zpracování diplomové práce:

tištěná

Seznam odborné literatury:

1. MARKOVÁ, H. Daňové zákony 2010. Praha : Grada Publishing, a.s., 2010. ISBN 978-80-247-3206-0
2. VANČUROVÁ, A. Daňový systém ČR 2008. Praha : Vox, 2008. ISBN 978-80-86324-72-2
3. DUŠEK, J. Daně z příjmů 2010. Praha : Grada Publishing, a.s., 2010. ISBN 978-80-247-3367-8
4. ŠTOHL, P. Daně a daňová evidence: praktický průvodce 2008. Znojmo : SVŠE, 2008. ISBN 978-80-86733-67-8
5. VYBÍHAL, V. Zdaňování příjmů fyzických osob 2010. Praha : Grada Publishing, a.s., 2010. ISBN 978-80-247-3426-2
6. VALOUCH, P. Daňové tipy a triky pro fyzické osoby. Praha : Grada Publishing, a.s., 2010. ISBN 978-80-347-3332-6
7. Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších novel
8. Časopis: Daně a právo v praxi, Aspi, a. s.

Vedoucí diplomové práce:

Ing. Hana Hlaváčková
Katedra účetnictví a financí

Datum zadání diplomové práce:

1. března 2010

Termín odevzdání diplomové práce:

15. dubna 2011

prof. Ing. Magdalena Hrabánková, CSc., prof.h.c.
děkanka

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA
Studentská 13 (1)
370 05 České Budějovice

doc. Ing. Milan Jílek, Ph.D.
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 1. března 2010

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to – v nezkrácené podobě – v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných ekonomickou fakultou – elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne

.....

Bc. Iveta Závodská

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji vedoucímu diplomové práce, paní Ing. Haně Hlaváčkové, za udělení tématu, připomínky a metodické vedení práce. Současně děkuji podnikatelce, u které jsem zpracovávala praktickou část práce, za poskytnuté informace

Souhrn

Daň z příjmů fyzických osob je daní přímou a rozhodně nepatří mezi nejjednodušší daně. Postihuje veškeré zdanitelné příjmy jednotlivců.

Vychází ze zákona o daních z příjmů, který řeší problematiku zdaňování příjmů fyzických osob i právnických osob. Některé otázky jsou v zákoně řešeny pro obě daně společně. Významné rozdíly jsou především v konstrukci základu daně a návazně uplatněné daňové sazbě. Výnos daně z příjmů fyzických osob je třetím nejdůležitějším zdrojem příjmů státního rozpočtu.

V teoretické části této diplomové práce jsem se snažila postihnout daňový systém České republiky a následně jsem se zaměřila konkrétně na daň z příjmů fyzických osob. Snažila jsem se také poukázat na nejdůležitější změny, které nastaly v posledních letech.

Praktická část práce je věnována zdaňování příjmů osob samostatně výdělečně činných. Pro zpracování této části jsem si vybrala podnikatelku, která provozuje malý pension v Českém Krumlově. Analyzovala jsem skutečně placenou daň v období posledních pěti let a snažila jsem se najít vhodnější variantu výpočtu daňového základu, která by umožnila úsporu na dani.

Klíčová slova

Osoba samostatně výdělečně činná, daň z příjmu fyzických osob, předmět daně, daňová soustava, plátce, poplatník, výdaje procentem z příjmů, skutečné výdaje, zákon o daních z příjmu.

Abstract

Tax on personal income is one of the direct taxes. Certainly it isn't one of the simplest. It affects all taxable income of individuals.

Based on Income taxes Act, it addresses the issue of income taxation of individuals and legal persons. Some questions are defined for both taxes together. Significant differences are mainly in the construction of the tax base and consequently the tax rates. Tax on personal income is the third most important source of the state budget.

I have tried to describe the tax system in the Czech Republic. Then I have focused mainly

on tax on personal income. I also tried to highlight the most important changes that have occurred in recent years.

Practical part of the thesis is focused on the income taxation of the self-employed. I chose businesswoman who runs a small guesthouse in Český Krumlov. I analyzed the tax actually paid during the last five years, trying to find a suitable alternative tax base calculation, which would allow tax savings.

Keywords

Self-employer, tax on personal income, subject to tax, tax system, payer, taxpayer, costs by percentage of income, real costs, Income taxes Act.

Obsah

1. Úvod	10
2. Literární rešerše	11
3. Metodika práce	14
4. Daňová soustava v České republice	15
4.1 Základní pojmy daňové teorie	15
4.2 Daňový systém ČR	16
4.2.1 Daň z příjmu a z majetku	16
4.2.2 Daň ze spotřeby.....	18
4.2.3 Sociální pojištění.....	20
5. Daň z příjmů fyzických osob, poplatníci OSVČ	22
5.1 Poplatníci daně z příjmů fyzických osob	22
5.2 Zdaňovací období	23
5.3 Předmět daně z příjmu fyzických osob.....	25
6. Základ daně – dílčí daňové základy daně z příjmů fyzických osob	30
6.1 Příjmy ze závislé činnosti a funkční požitky	32
6.2 Příjmy z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti	36
6.3 Příjmy z kapitálového majetku	39
6.4 Příjmy z pronájmu	40
6.5 Ostatní příjmy	40
7. Výpočet daňové povinnosti	43
7.1 Nezdánitelná část základu daně	43
7.2 Položky odčitatelné od základu daně.....	44
7.3 Slevy na dani.....	45
7.4 Daňové zvýhodnění	47
8. Výběr daně	49
8.1 Zálohy na daň z příjmů ze závislé činnosti.....	49
8.2 Zálohy na daň z příjmů placené poplatníkem.....	50
9. Zachycení daně z příjmů fyzických osob v účetnictví	52
9.1 Účet 341 - Daň z příjmů	53
9.2 Účet 342 - Ostatní přímé daně	54
10. Podstatné změny v zákoně o daních z příjmů v posledních letech	56
11. Aplikace problematiky daně z příjmu na příkladu konkrétní OSVČ	59

11.1	Charakteristika analyzovaného subjektu	59
11.2	DPFO při uplatnění skutečných výdajů	60
11.2.1	Rok 2006.....	60
11.2.2	Rok 2007.....	63
11.2.3	Rok 2008.....	65
11.2.4	Rok 2009.....	68
11.2.5	Rok 2010.....	70
11.3	DPFO při uplatnění výdajů procentem z příjmů.....	73
11.3.1	Rok 2006.....	73
11.3.2	Rok 2007.....	76
11.3.3	Rok 2008.....	78
11.3.4	Rok 2009.....	79
11.3.5	Rok 2010.....	81
12.	Zhodnocení propočtených variant	84
13.	Závěr	88
14.	Seznam použitých zdrojů	90
15.	Seznam tabulek, schémat, grafů a zkratk.....	92
15.1	Seznam tabulek.....	92
15.2	Seznam grafů	93
15.3	Seznam schémat.....	93
15.4	Seznam zkratk.....	93

1. Úvod

Daň z příjmů fyzických osob je univerzální daní, jíž podléhají veškeré zdanitelné příjmy jednotlivců. Pro svoji adresnost jsou velmi sledované a často i využívané jako nástroj regulace. Výnos daně z příjmů fyzických osob je třetím nejdůležitějším rozpočtovým příjmem.

Je řešena zákonem č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon řeší problematiku zdaňování příjmů fyzických i právnických osob. Významné rozdíly jsou především v konstrukci daně a uplatněné daňové sazbě, naopak některé otázky jsou řešeny společně pro obě daně.

Pro svou diplomovou práci jsem si zvolila téma „Daň z příjmů fyzických osob u OSVČ zabývající se ubytovacími službami“. Cílem mé práce bude popsat a porovnat problematiku daně z příjmů fyzických osob v roce 2010 a v minulých letech a postihnout nejdůležitější změny, týkající se především osob samostatně výdělečně činných.

Postupně v práci seznámím se základními pojmy daňové teorie a daňovou soustavou České republiky. Poté se budu věnovat samotné dani z příjmů fyzických osob, vymezení jejích poplatníků, co se rozumí pod předmětem daně, jaká je struktura základu daně a jak se samotná daňová povinnost vypočte. Poté se krátce budu věnovat zachycení daně z příjmů fyzických osob v účetnictví a rozeberu podstatné změny v zákoně o daních z příjmů v posledních letech.

Pro svou praktickou část jsem si vybrala podnikatelku, která si nepřála být jmenována. Provozuje malý pension v Českém Krumlově. Budu analyzovat daň z příjmů za posledních pět let, s cílem pozorovat jak se projeví změny v zákoně o dani z příjmů v posledních letech na konkrétním podnikatelském subjektu. Dále se pokusím najít vhodnější variantu výpočtu daňové povinnosti, podle které by podnikatelka mohla zdanit příjmy v následujících letech, a tuto variantu následně doporučit.

2. Literární rešerše

Při zpracování této diplomové práce jsem vycházela převážně z následující literatury:

Daň z příjmů fyzických osob 2010 – praktická pomůcka k daňové optimalizaci (Macháček, I.; 2010)

Publikace rozebírá nejdůležitější problémy uplatnění daně z příjmů fyzických osob – podnikatelů a jejich zaměstnanců. Kapitoly jsou věnovány i obecným otázkám podnikání fyzické osoby, zdanění jednotlivých druhů příjmů, placení záloh, uplatnění daňové evidence, paušálních výdajů a paušální daně u poplatníka, spolupráci osob s podnikatelem, podnikání manželů atd. Z této publikace jsem čerpala informace týkající se zdaňování příjmů osob samostatně výdělečně činných.

Daňový systém ČR 2010 (Vančurová, A., Láchová, L.; 2010)

V knize jsou vysvětleny daňové pojmy, a to i ty, které se začaly používat až v posledních letech. Publikace obsahuje celou řadu schémat, tabulek, grafů a ilustrativních příkladů pro snadnější pochopení stále komplikovanější daňové soustavy České republiky. Publikace je rozdělena do relativně krátkých kapitol, kde autorky pojednávají o daňovém systému, správě daní a jednotlivě pak o všech typech daní. Tuto publikaci bych označila jako výchozí pro svou diplomovou práci, je velmi dobře uspořádaná a čerpala jsem z ní hlavně do kapitoly „Daňová soustava v České republice“ a další informace, které jsem zařadila do teoretické části své diplomové práce. Z této knihy jsem také využila řadu schémat a tabulek.

Daňový systém ČR 2006 (Vančurová, A., Láchová, L.; 2006)

Publikace Daňový systém ČR 2006 obsahuje celou řadu schémat, tabulek a grafů pro snadnější pochopení daňové soustavy České republiky a jsou zde vysvětleny daňové pojmy. Z této publikace jsem čerpala informace, které se týkaly zdaňování příjmů fyzických osob v předchozích letech a některé tabulky s tím související.

Daňové tipy a triky pro fyzické osoby 2009 – jak ušetřit na dani z příjmů (Valouch, P.; 2010)

Cílem této publikace je poskytnout jednoduchý a srozumitelný návod, jak nezaplatit ze svých příjmů státu více, než je nezbytně nutné. Pozornost je věnována základním zákonným odvodům, které je nutno odvádět z dosažených příjmů, tzn. zdravotnímu a sociálnímu

pojištění a zejména dani z příjmů fyzických osob. Jsou vymezeny základní pojmy, definována je aktuální právní úprava týkající se zákonných odvodů. Publikace je doplněna přílohami, v nichž jsou pro konkrétní příklady vyplněna daňová přiznání k dani z příjmů fyzických osob. Z knihy jsem čerpala převážně do kapitoly týkající se výpočtu daňové povinnosti

Daňové zákony 2010 v úplném znění k 1. 1. 2010 s komentářem změn (Rylová, Z., Tunkrová Z., Šulc, I., Krůček, Z.; 2010)

Publikace obsahuje úplná znění všech daňových zákonů v platném znění k 1. 1. 2010. Zákon o daních z příjmů, o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů, o dani z nemovitostí, o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí, o dani silniční, o DPH, o spotřebních daních (včetně ekologických či energetických daní). Z této publikace jsem čerpala převážně do kapitol zabývajících se dílčími základy daně.

Podvojně účetnictví a účetní závěrka 2007 (Ryneš, P.; 2007):

Cílem této publikace je podat čtenáři ucelený pohled na podvojně účetnictví pro podnikatele včetně souvislostí a vazeb na daňové předpisy a obchodní právo pro rok 2007, informovat o aktuálním vývoji v oblasti účetnictví a poskytnout návod k sestavení a prezentaci účetní závěrky. Z této knihy jsem čerpala do kapitoly týkající se účetnictví.

Účetnictví 2004 (Mrkosová, 2004)

Snahou této publikace je objasnit podvojně účetnictví pro podnikatele v plné šíři. Z této publikace jsem čerpala pouze okrajově, a to schémata účtování pro doplnění kapitoly o účtování daně z příjmů.

ÚZ č. 707 – Účetnictví podnikatelů, audit (stav k 1. 1. 2009) (Sagit, 2009)

Publikace obsahuje kromě úplného znění zákona o účetnictví a zákona o auditorech také prováděcí vyhlášku zákona o účetnictví č. 500/2002 Sb., která upravuje podmínky účetnictví podnikatelů. Dále je zde 23 účetních standardů pro podnikatele. Dále je publikace doplněna auditorským zkušebním řádem. Z této publikace jsem čerpala do kapitoly týkající se účetnictví.

Zdaňování příjmů fyzických osob 2010 – praktický průvodce (Vybíhal, V.; 2010)

V publikaci se nachází podrobný přehled problematiky zdaňování příjmů fyzických osob v roce 2010. Praktický výklad zdaňování příjmů je obohacen o metodické a věcné řešení

zdanění jak příjmů fyzických osob ze závislé činnosti, tak i příjmů podnikatelů, s možností minimalizovat daňovou povinnost poplatníků daně. Publikace je využitelná pro poplatníky, kteří vedou účetnictví, daňovou evidenci i ty, kteří stanovují výdaje procentem z příjmů. Z této publikace jsem čerpala nejvíce do kapitol „Daň z příjmů fyzických osob“ a „Základ daně“.

3. Metodika práce

1. Zkoumaný objekt

Jedná se o podnikatelku, osobu samostatně výdělečně činnou, která si nepřála být jmenována. Předmětem její činnosti jsou ubytovací služby, provozuje malý pension v Českém Krumlově.

2. Hlavní cíl

Cílem diplomové práce je porovnat a popsat problematiku daně z příjmu fyzických osob v roce 2010 a v minulých letech, postihnout nejdůležitější změny a problematiku aplikovat na konkrétní podnikatelský subjekt.

3. Dílčí cíle

- seznámení se s tématem studiem odborné literatury,
- popis problematiky daně z příjmů fyzických osob,
- porovnání daně z příjmu fyzických osob u analyzovaného subjektu v průběhu uplynulých pěti let – vykazování skutečných výdajů,
- přepočítání daně z příjmů fyzických osob při uplatnění výdajů procentem z příjmů,
- navržení případných změn.

4. Hypotézy

- změny u daně z příjmu fyzických osob v uplynulých letech jsou průkazné,
- optimalizace u vybraného podnikatelského subjektu je možná.

5. Použité metody

- rozbor daňových přiznání,
- vlastní propočty.

6. Zdroje informací

- odborná literatura a legislativní normy,
- internet,
- údaje poskytnuté podnikatelským subjektem,
- daňová přiznání.

4. Daňová soustava v České republice

4.1 Základní pojmy daňové teorie

Dle Vančurové, 2010:

Daň – povinná, zákonem uložená platba, která plyne do veřejného rozpočtu. Je nenávratná, neekvivalentní a zpravidla neúčelová.

Daňový subjekt – osoba povinná strpět, odvádět nebo platit daň.

Poplatník daně – daňový subjekt, jehož předmět (zejména příjem nebo majetek) je dani podroben.

Plátce daně – daňový subjekt, který je ze zákona povinen odvést do veřejného rozpočtu daň vybranou od jiných subjektů nebo sraženou jiným poplatníkům pod svou majetkovou odpovědností.

Předmět daně – obecně předmětem zdanění rozumíme veličinu, ze které se daň vybírá.

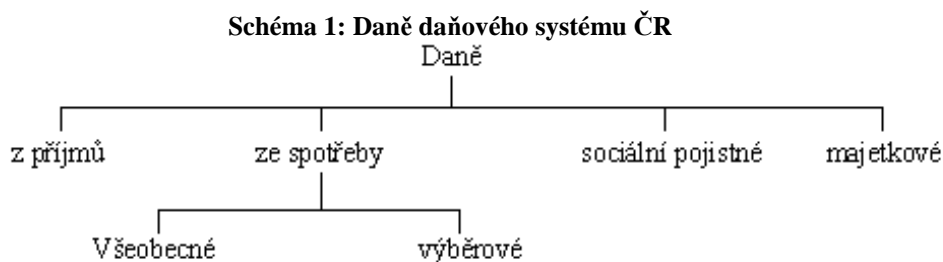
Základ daně - předmět daně vyjádřený v měrných jednotkách a upravený podle zákonných pravidel.

Zdaňovací období – pravidelný časový interval, za který nebo na který se základ daně stanoví a daň vybírá.

Sazba daně – algoritmus, prostřednictvím kterého se ze základu daně (sníženého o odpočty) stanoví základní částka daně.

Sleva na dani – možnost snížení částky daně za stanovených podmínek.

4.2 Daňový systém ČR

Zdroj: Vančurová, 2010

Ve schématu jsou daně tříděny podle předmětu zdanění tak, jak to odpovídá třídění daní podle OECD. Daně však lze seskupovat podle různých kritérií. (Vančurová, 2010)

Daňový systém je souhrn všech daní, které v daném státě existují. Každá daň se - bez ohledu na to, že konečné daňové břemeno vždy nese jednotlivec (občan) - chová odlišně a jiným způsobem zajišťuje splnění požadavků na daňový systém kladený.

Daňový mix vypovídá o tom, jakému typu daní dává daný stát přednost a jaký potlačuje. Význam jednotlivých druhů daní se nejčastěji měří prostřednictvím podílu výnosu jednoho typu daní na celkovém daňovém výnosu.

Podíl daní z příjmu v daňových mixech vyspělých států v posledních desetiletích postupně klesá, a to na úkor zvyšování podílu daní ze spotřeby, které mají menší negativní účinky na ekonomickou aktivitu.

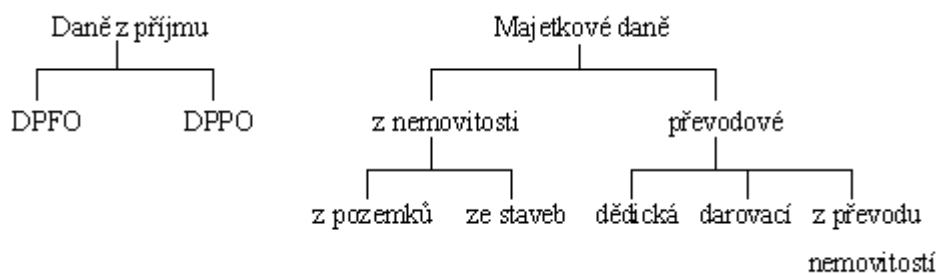
Dle Vančurové (2010) jsou daně členěny do následujících skupin:

4.2.1 Daně z příjmu a z majetku

Daně z příjmu a z majetku jsou pro svoji adresnost a tím i optimálnější možnost využití sociálních prvků velmi sledované a často i využívané jako nástroj regulace. Na rozdíl od daní ze spotřeby, které se „schovají“ v cenách zboží, jsou výše zmíněné daně viditelnější, a tedy i poplatníky více pocíťovány.

V posledních desetiletích daně z příjmů neboli důchodové daně tvoří podstatnou část rozpočtových příjmů ve většině zemí. Podíl důchodových daní na daňových mixech se spíše snižuje, což platí i pro Českou republiku, kde ostatně tento typ daní nebyl ani dříve dominantní.

Schéma 2: Daně z příjmu a z majetku

Zdroj: Vančurová, 2010

Daně z příjmu

Daně z příjmu jsou dvě, a to daň z příjmu fyzických osob a daň z příjmu právnických osob. Ve svém souhrnu jsou pro Českou republiku třetím nejdůležitějším rozpočtovým příjmem.

Daň z příjmu fyzických osob (DPFO)

DPFO je univerzální daní, jíž podléhají veškeré zdanitelné příjmy jednotlivců. Má být prostředkem redistribuce důchodů od bohatších k sociálně potřebným. Její redistribuční efekty se v posledních letech dramaticky mění. Nyní spíše než od bohatších k chudším slouží k přerozdělování příjmů od zaměstnanců k těm, u kterých převažují jiné druhy příjmů (zejména příjmů z podnikání).

Základ daně z příjmu fyzických osob se rozpadá do pěti dílčích základů daně odpovídajícím hlavním druhům zdanitelných příjmů, z nichž nejdůležitější jsou příjmy ze závislé činnosti, tj. mzdy a podobné příjmy. Základ daně se snižuje o nestandardní odpočty, tj. o určité druhy preferovaných výdajů (nezdanitelná část základu daně a odčitatelné položky od základu daně). Sazba daně z příjmu fyzických osob byla progresivní, ale od roku 2008 je jednotná, lineární. Významnou roli v konstrukci daně hrají standardní slevy na dani, které při lineární sazbě zajišťují její progresivitu.

Část příjmů ale nevstupuje do základu daně (stejně je tomu i u právnických osob) a tvoří samostatné základy daně, které podléhají dani srážkou u zdroje. Výnos DPFO až do roku 1998 relativně rostl. V porovnání se státy EU je však stále dosti nízký.

Daň z příjmu právnických osob (DPPO)

DPPO je určena pro všechny právnické osoby. Předmětem daně jsou veškeré příjmy z činností a z nakládání s majetkem, u nepodnikatelských subjektů potom zejména příjmy

z činností uskutečňovaných za účelem dosažení zisku. Základ daně se odvozuje od účetního výsledku hospodaření před zdaněním a snižuje se o několik odpočtů. Sazba daně z příjmu právnických osob je také lineární, ale odlišná od sazby DPFO. Nominální sazba této daně je často mezinárodně srovnávána a je jedním z ukazatelů spoleurozhodujících o zemi, ve které bude investováno. Slevy na dani se používají v mnohem menším rozsahu než u DPFO.

Majetkové daně

Výnos daní z nemovitostí je poměrně stabilní, ale nevelký. Lze se s ní setkat ve všech státech EU. Daně převodové jsou ve svém souhrnu významnější. Z nich má zcela dominující postavení daň z převodu nemovitostí.

Daně z nemovitostí se vybírají nikoli podle bydliště či sídla poplatníka, ale podle polohy nemovitosti, protože výnos daně z nemovitostí je příjmem obcí. Skládají se z daně z pozemků a daně ze staveb. V případě pozemků je základem daně buď výměra pozemku, nebo cena pozemku. Sazba daně závisí na způsobu využití pozemku. Pro výpočet daně je rovněž podstatný koeficient, který se odvíjí od umístění pozemku. V případě staveb je základem daně zastavěná plocha, sazba závisí na užití stavby. Roli opět hraje koeficient odvozený od lokalizace stavby. Zdaňovacím obdobím je kalendářní rok. Od roku 2010 se většina sazeb daní z nemovitostí zvýšila na dvojnásobek. I když obě daně z nemovitostí mají odlišný předmět i techniku výpočtu, jsou pevně spojeny společným výběrem, a tak jejich výnos nelze od sebe rozlišit.

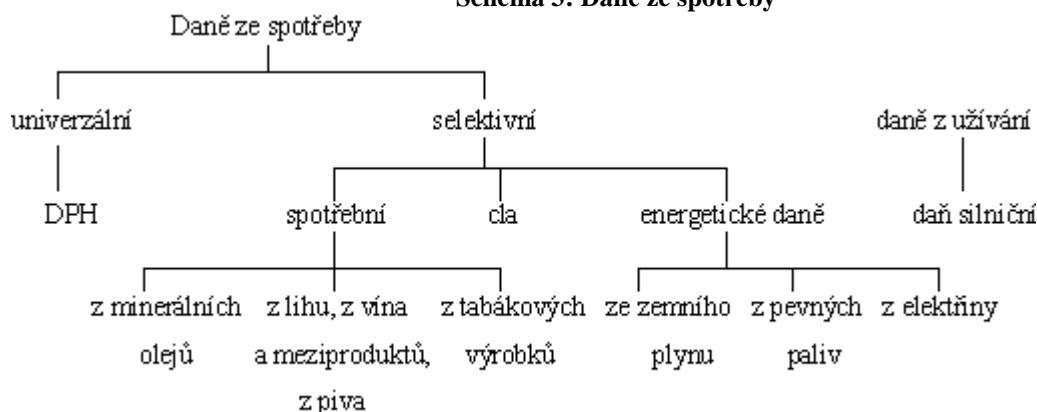
Daň dědická a darovací jsou jednorázovými daněmi, které se vyměřují při bezúplatném převodu majetku. Základem obou daní je hodnota převáděného majetku. Sazba daní je progresivní. Jejich význam je z hlediska fiskálního výnosu téměř zanedbatelný. Blízcí příbuzní jsou od roku 2008 od obou daní osvobozeni.

Daň z převodu nemovitostí je také jednorázovou daní a vybírá se zejména při úplatném převodu nemovitosti (prakticky ze všech převodů s výjimkou převodu dědictvím a darováním). Základem daně je zpravidla kupní cena nebo ocenění podle zákona o oceňování, a to vyšší z těchto dvou cen. Sazba je jednotná a lineární. Daň platí převodce (prodávající).

4.2.2 Daně ze spotřeby

Daň ze spotřeby rozdělujeme na všeobecné a selektivní. Jedná se o daně, jejichž objektem je spotřeba.

Schéma 3: Daně ze spotřeby

Zdroj: Vančurová, 2010

Daně ze spotřeby jsou nejdále v procesu harmonizace daňových systémů v zemích Evropské unie. Stávají se součástí ceny zboží a služeb a jejich výběr úzce souvisí s přechodem zboží přes hranice států. Harmonizovány jsou předměty daní i jejich sazby. V posledním období se podíl daní ze spotřeby zvyšuje. DPH se stala integrální součástí daňových příjmů vyspělých zemí a zavádí se nové selektivní daně ze spotřeby.

Daň z přidané hodnoty je všeobecnou daní ze spotřeby. Podléhá jí dodání zboží, poskytování služeb, převod nemovitostí, dále dovoz zboží z třetích zemí. Má velmi široký předmět daně a nemusí se omezovat pouze na zboží. Sazba DPH je lineární a diferencovaná se dvěma úrovněmi - základní a sníženou sazbou. Většina zboží a služeb podléhá základní sazbě daně.

Spotřební daně jsou výběrovými (selektivními) daněmi ze spotřeby, kterým podléhá pět komodit zboží. Jedná se o daň z minerálních olejů, z lihu, z vína, z piva a daň z tabákových výrobků. Předmětem daně je jejich výroba a dovoz. Základem daní je počet fyzických jednotek vyrobeného nebo dovezeného zboží. Sazby jsou pevné a diferencované.

V roce 2008 byly zavedeny daně k ochraně životního prostředí, a to **daně z energií**. Název pro tento typ daní není ustálen, dále se označují jako environmentální, ekologické nebo zelené. V současné době se jedná o tři daně: daň ze zemního plynu, daň z pevných paliv a daň z elektřiny. Těmito daněmi se zatěžují dodávky energií konečnému spotřebiteli.

Clo je zvláštním neúvěrovým rozpočtovým příjmem. Je svou podstatou specifickou daní ze spotřeby. Jde o povinnou platbu spojenou s přechodem zboží přes hranice států. Význam cel v souvislosti s odstraňováním překážek pro volný pohyb zboží v mezinárodním měřítku postupně klesá. EU funguje samozřejmě jako celní unie, tudíž clo podléhá pouze dovoz zboží ze států mimo EU.

Velmi specifické postavení má **silniční daň**, která zatěžuje užívání motorových vozidel. Jejím prostřednictvím poplatníci přispívají na výstavbu a údržbu silnic a dálnic. Z jiného úhlu pohledu jde o daň uloženou na statek, který při svém provozu zatěžuje životní prostředí. Zařazení daně silniční mezi daně ze spotřeby je však problematické z hlediska její konstrukce. Tato daň se nevybírá v ceně zboží (tedy motorových vozidel) a neodvádí prostřednictvím plátců, ale je uložena poplatníkům, tj. zpravidla provozovatelům motorových vozidel, kteří ji hradí v pravidelných intervalech. Předmětem daně jsou silniční motorová vozidla. U osobních automobilů jen pokud jsou používány k výdělečné činnosti. Sazba daně je pevná a diferencovaná, u osobních automobilů podle zdvihového objemu motoru a u užitkových vozidel podle celkové hmotnosti a počtu náprav.

4.2.3 Sociální pojistné

Ostatní daňové příjmy mají spíše doplňkový charakter, ale naleznete mezi nimi i nejvydatnější typ daní v České republice.

Specifické postavení mezi daněmi má **pojistné na sociální pojištění**, které, plyne-li do veřejného rozpočtu nebo státních fondů, splňuje všechny atributy daně. Takovou pozici v českém daňovém systému má pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti. Pojistné na veřejné zdravotní pojištění má také charakter veřejného příjmu, i když plyne zdravotním pojišťovnám. Velký význam pojistného sociálního pojištění je charakteristický pro většinu evropských daňových systémů.

Pojistné na veřejné zdravotní pojištění odvádějí za zaměstnance jejich zaměstnavatelé a to tak, že jedna třetina pojistného se sráží z hrubého příjmu zaměstnance a zbyváající část hradí zaměstnavatel. Vyměřovacím základem (obdoba základu daně) je v zásadě hrubá mzda očištěná o některé příjmy. Sazba pojistného je lineární a jednotná. Pojistné na veřejné zdravotní pojištění hradí i osoby, které mají příjmy z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti. Toto pojistné hradí i celá řada dalších osob, tzv. osoby bez zdanitelných příjmů.

Pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti představuje jednu platbu, ve které je obsaženo pojistné na nemocenské pojištění, pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti.

Pojistné za zaměstnance opět odvádějí zaměstnavatelé. Zhruba jednu čtvrtinu pojistného sráží zaměstnavatel z hrubého platu zaměstnance a zbytek pojistného hradí zaměstnavatel za své zaměstnance. Zaměstnavatel potom obě části, tu, kterou srazil zaměstnanci z jeho mzdy, i tu, kterou hradil sám jako svůj náklad, odvede státu. Osoby samostatně výdělečně činné hradí

povinně pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti.

K nemocenskému pojištění se přihlašují dobrovolně.

Pojistné sociálního pojištění lze z hlediska zaměstnavatele vnímat jako nepřímou daň (je to platba, kterou hradí z užívání pracovní síly) a z hlediska zaměstnanců i osob samostatně výdělečně činných jde o daň přímou, která se z jejich úhlu pohledu v mnoha ohledech podobá dani z příjmů. To je také jedním z důvodů, proč se v posledních letech mezi cíli daňových reforem objevuje i integrace daně z příjmu fyzických osob a pojistného sociálního pojištění. Výhledově o to usiluje i Česká republika v rámci reformy přímých daní.

5. Daň z příjmů fyzických osob, poplatníci OSVČ

Osobní důchodová daň je nezbytnou součástí každého moderního daňového systému. Konstrukce daně je složitá, a to hned z několika důvodů. Na tuto daň jsou kladeny nejvyšší požadavky. Má zohlednit sociální postavení poplatníků, a tím umožnit redistribuci vytvořeného důchodu od osob s vyššími příjmy k osobám s nižšími příjmy. Svými konstrukčními prvky má přispět k tomu, aby se poplatník choval v souladu se stanovenými prioritami společnosti. K tomu se využívá osvobození od daně, odpočtů od základu daně (především nestandardních), slev na dani atd. (Vančurová, 2010)

Daň z příjmů fyzických osob řeší zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů ve znění pozdějších předpisů.

5.1 Poplatníci daně z příjmů fyzických osob

Poplatníky daně z příjmů fyzických osob jsou fyzické osoby. (ZDP §2, odst. 1))

Podle teritoriálního vymezení zdrojů příjmů se rozlišují dva typy daňových poplatníků (Vybíhal, 2010):

1. *Poplatník s neomezenou daňovou povinností* (daňový tuzemec, rezident), tj. poplatník, který podléhá dani z příjmů fyzických osob svými celosvětovými příjmy. Jeho daňová povinnost se vztahuje jak na příjmy plynoucí ze zdrojů na území ČR, tak i na příjmy plynoucí ze zdrojů v zahraničí. Daňový rezident je fyzická osoba, která má na území České republiky bydliště. Daňovým rezidentem je i osoba, která tu nemá bydliště, avšak se na území České republiky v průběhu roku obvykle zdržuje (alespoň 183 dní).
2. *Poplatník s omezenou daňovou povinností* (daňový cizozemec, nonrezident, nerezident), tj. poplatník, jehož daňová povinnost se vztahuje pouze na příjmy plynoucí ze zdrojů na území České republiky.

Poplatníkem s omezenou daňovou povinností jsou:

- fyzické osoby, které na území ČR:
 - o nemají bydliště,
 - o obvykle se nezdržují,

- zdržují se méně než 183 dní v roce,
- zdržují se pouze z důvodu studia či léčení (i když se na území České republiky obvykle zdržují, např. i více než 183 dní v roce)
- fyzické osoby, které jsou podle mezinárodních smluv o zamezení dvojího zdanění považovány za daňové cizozemce (i když splňují jedno z kritérií pro daňového tuzemce).

V současné době je poplatníkem daně z příjmů fyzických osob vždy jednotlivá osoba sama ve vztahu ke svému základu daně. Několik let se v omezené míře používal společný výpočet daně u manželských dvojic za splnění zákonem stanovených podmínek.

Podnikání je vymezeno v § 2 odst. 1 Obchodního zákoníku pěti znaky. Rozumí se jím (Macháček, 2010):

- soustavná činnost,
- prováděná samostatně podnikatelem,
- vlastním jménem,
- na vlastní odpovědnost,
- za účelem dosažení zisku.

OSVČ - osoba samostatně výdělečně činná - je pro úřady, zdravotní pojišťovnu a správu sociálního zabezpečení osoba, která má příjem z podnikání nebo jiné samostatně výdělečné činnosti.

Podle Obchodního zákoníku § 2 odst. 2 je podnikatelem:

- osoba zapsaná v obchodním rejstříku,
- osoba, která podniká na základě živnostenského oprávnění,
- osoba, která podniká na základě jiného než živnostenského oprávnění podle zvláštních předpisů,
- osoba, která provozuje zemědělskou výrobu a je zapsána do evidence podle zvláštního předpisu.

5.2 Zdaňovací období

Zdaňovacím obdobím fyzické osoby může být na rozdíl od právnických osob pouze kalendářní rok, tj. období od 1. 1. do 31. 12. Zdaňovací období daně z příjmů fyzických osob

je vymezeno v § 5 odst. 1 ZDP jako kalendářní rok. Toto vymezení zdaňovacího období je důležité zejména v případě, kdy je účetním obdobím poplatníka DPFO hospodářský rok.

Podnikající fyzická osoba sice může účtovat v hospodářském roce, ale podávat daňové přiznání k dani z příjmu fyzických osob je povinna vždy za kalendářní rok s tím, že pokud poplatník s příjmy ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství nebo s příjmy ze živnosti uplatní jako účetní období hospodářský rok, pak dílčím základem daně nebo daňovou ztrátou v každém zdaňovacím období bude vždy rozdíl mezi příjmy a výdaji za ukončený hospodářský rok (§ 7 odst. 14 ZDP), resp. za ten hospodářský rok, který končí v příslušném kalendářním roce.

Hospodářským rokem se podle § 3 odst. 2 ZoÚ rozumí účetní období 12 po sobě jdoucích měsíců, které začíná 1. dnem jiného měsíce, než je leden (např. 1. 2., 1. 9.).

Účetní jednotka může uplatnit jako účetní období hospodářský rok na základě oznamovací povinnosti místně příslušnému správci daně stanovené v termínu nejméně 3 měsíce před plánovanou změnou účetního období, jinak účetní období zůstává nezměněno.

Při změně účtování v kalendářním roce na účtování v hospodářském roce je dílčím základem daně nebo daňovou ztrátou rozdíl mezi příjmy a výdaji do posledního dne měsíce, kterým poplatník ukončil účtování v kalendářním roce.

Při změně účtování v hospodářském roce na účtování v kalendářním roce je dílčím základem daně nebo daňovou ztrátou součet rozdílů mezi příjmy a výdaji v hospodářském roce a rozdílu mezi příjmy a výdaji od doby ukončení účtování v hospodářském roce do konce kalendářního roku. Dílčí základ daně se zahrne do daňového přiznání za kalendářní rok, ve kterém končí hospodářský rok nebo účtování přechodu z kalendářního roku na hospodářský rok a naopak.

Způsob účtování v kalendářním roce na účtování v hospodářském roce nelze změnit u následujícího okruhu poplatníků, kteří mají (Vybíhal, 2010):

- výdaje uplatňované procentem z příjmů (§ 7 odst. 9 a 10 ZDP),
- správcem daně stanovenou daň paušální částkou (§ 7a ZDP),
- příjmy z titulu účastníka sdružení fyzických osob (§ 12 ZDP),
- příjmy dosažené za spolupráce druhého z manželů či ostatních osob žijících s poplatníkem v domácnosti (§ 13 ZDP),
- příjmy z jiného podnikání podle zvláštních předpisů (§ 7 odst. 1 písm. c),
- příjmy ve formě podílů společníků v.o.s. a komplementářů k.s. (§ 7 odst. 1 písm. d),

- příjmy z užití nebo poskytnutí práv z průmyslového nebo jiného duševního vlastnictví, autorských práv včetně práv příbuzných autorskému právu, a to včetně příjmů z rozšiřování literárních a jiných děl vlastním nákladem,
- příjmy z výkonu nezávislého povolání, které není živností ani podnikáním podle zvláštních předpisů,
- příjmy znalce, tlumočnicka, správce konkursní podstaty, včetně příjmů z činnosti předběžného správce, zvláštního správce, zástupce správce a vyrovnacího správce, které nejsou živností ani podnikáním podle zvláštních předpisů.

Jestliže poplatník uplatní v období, kdy účtuje v hospodářském roce, postup ve výše uvedených případech, musí změnit v tomto období způsob účtování na účtování v kalendářním roce.

Poplatník daně z příjmů z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti je buď:

- účetní jednotkou a vede účetnictví,
- nevede účetnictví, ale vede daňovou evidenci, nebo
- nevede účetnictví ani daňovou evidenci, výdaje stanovuje procentem z příjmů a vede záznamy o příjmech a evidenci pohledávek vzniklých v souvislosti s podnikatelskou nebo jinou samostatnou výdělečnou činností.

5.3 Předmět daně z příjmu fyzických osob

Dani z příjmů fyzických osob podléhají veškeré příjmy fyzických osob s výjimkou příjmů, které nejsou jejím předmětem. Příjmy jsou z hlediska uplatňování daňových režimů a technik výběru daně rozděleny do 5 skupin, a to:

- příjmy ze závislé činnosti a funkčních požitků (§6 ZDP)
- příjmy z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti (§7 ZDP)
- příjmy z kapitálového majetku (§8 ZDP)
- příjmy z pronájmu (§9 ZDP)
- ostatní příjmy (§10 ZDP)

Pro každého poplatníka je důležité přesně zařadit každý jednotlivý příjem do jedné z pěti skupin druhů příjmů. Nesprávné zařazení příjmu může vést k chybám ve stanovení základu daně a daňové povinnosti poplatníka se sankčními důsledky.

Předmětem daně jsou nejen příjmy peněžní, ale rovněž příjmy nepeněžní dosažené i směnou, přičemž nepeněžní příjmy se oceňují podle zákona č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku, ve znění pozdějších předpisů. Zákon zakotvuje pravidla pro přesnější zjišťování ceny obvyklé. Příjmy získané směnou se posuzují obdobně jako příjmy získané prodejem. V praxi nastávají i případy, kdy se ceny sjednané mezi spojenými osobami liší od cen, které byly sjednány mezi nezávislými osobami v běžných obchodních vztazích za stejných obchodních nebo obdobných podmínek. Pokud daný rozdíl není uspokojivě doložen, upraví správce daně základ daně poplatníka o zjištěný rozdíl.

Ocenění některých nepeněžních příjmů je řešeno přímo v ZDP. Např. plnění zaměstnavatele ve prospěch zaměstnance ve formě používání služebního vozidla zaměstnancem nejen ke služebním, ale i k soukromým účelům je oceněno ve výši 1% ze vstupní ceny vozidla za každý i započatý kalendářní měsíc poskytnutí vozidla, nejméně však 1 000 Kč. Pokud ve vstupní ceně není zahrnuta daň z přidané hodnoty, je třeba pro tento účel vstupní cenu o tuto daň zvýšit. Jde-li o najaté vozidlo, vychází se ze vstupní ceny vozidla u původního vlastníka, a to i v případě, že dojde k následné koupi vozidla. Poskytne-li zaměstnavatel zaměstnanci bezplatně v průběhu kalendářního měsíce postupně za sebou více motorových vozidel k používání pro služební a soukromé účely, považuje se za příjem zaměstnance částka ve výši 1% z nejvyšší vstupní ceny motorového vozidla, pokud dojde k poskytnutí více motorových vozidel současně, považuje se za příjem zaměstnance částka ve výši 1% z úhrnu vstupních cen všech motorových vozidel pro služební a soukromé účely. Vstupní cenou vozidla se rozumí vstupní cena vymezená v § 29 odst. 1 až 10. (Vančurová, 2010)

Předmětem daně nejsou (Valouch, 2009):

- příjmy získané nabytím akcií nebo podílových listů podle zvláštního právního předpisu, který upravuje podmínky převodu majetku státu na jiné osoby (zákon č. 92/1991 Sb.),
- příjmy získané zděděním majetku (tyto příjmy však podléhají dani dědické podle zákona č. 357/1992 Sb., o dani dědické, darovací a dani z převodu nemovitostí v platném znění),
- příjmy získané darováním nemovitosti, movité věci nebo majetkového práva, s výjimkou příjmů z nich plynoucích a s výjimkou darů přijatých v souvislosti s výkonem činnosti podle § 6 ZDP (příjmy ze závislé činnosti) nebo s podnikáním anebo s jinou samostatnou výdělečnou činností (tyto příjmy však podléhají dani

darovací podle zákona č. 357/1992 Sb., o dani dědické, darovací a dani z převodu nemovitostí v platném znění,

- příjmy získané vydáním majetku (restituce, rehabilitace),
- příjem získaný fyzickou osobou nabytím daru v souvislosti s provozováním školských nebo zdravotnických zařízení, zařízení na ochranu opuštěných zvířat, nebo ohrožených druhů zvířat,
- úvěry a půjčky s výjimkou:
 - o příjmu, který věřitel nabyl z vrácené půjčky nebo úvěru úplatným postoupením pohledávky vzniklé na základě této půjčky nebo úvěru, a to ve výši rovnající se rozdílu mezi příjmem plynoucím z vrácené půjčky nebo úvěru s cenou, za kterou byla pohledávka postoupena,
 - o příjmu plynoucího poplatníkovi, který vede daňovou evidenci, z eskontního úvěru ze směnky, kterou je hrazena pohledávka,
- příjmy z rozšíření nebo zúžení společného jmění manželů (podle § 143a občanského zákoníku),
- příjmy plynoucí z titulu spravedlivého zadostiučinění přiznaného Evropským soudem pro lidská práva ve výši, kterou je Česká republika povinna uhradit, nebo z titulu smírného urovnání záležitosti před Evropským soudem pro lidská práva ve výši, kterou se Česká republika zavázala uhradit,
- příjem plynoucí fyzické osobě (rezidentu ČR), který vypomáhá domácími pracemi v zahraničí, nebo příjmy plynoucí nerezidentovi (zahraniční osobě), který vypomáhá s domácími pracemi v ČR, a to za stravu a ubytování, jde-li o příjem k uspokojování základních sociálních, kulturních nebo vzdělávacích potřeb (au-pair),
- příjmy získané převodem nemovitostí nebo ostatního majetku, mezi osobami blízkými v souvislosti s předčasným ukončením provozování zemědělské činnosti zemědělského podnikatele,
- příjem plynoucí z vypořádání mezi podílovými spoluvlastníky rozdělením majetku podle velikostí jejich podílů, příjmy z vypořádání společného jmění manželů,
- částka uhrazená zdravotní pojišťovnou, o kterou byl překročen limit regulačních poplatků a doplatků na léčiva nebo potraviny podle zvláštních právních předpisů upravujících limity regulačních poplatků na léčiva nebo potraviny.

Převážná většina darů není předmětem daně z příjmů fyzických osob. Z obavy před vyhýbáním se zdanění se do předmětu daně ale zahrnují příjmy v souvislosti s výkonem

zaměstnání (tj. nenárokové příjmy od zaměstnavatele) a dary v souvislosti s podnikáním a jinou samostatnou výdělečnou činností, například přijaté spropitné.

Předmětem daně rovněž nejsou příjmy vymezené zvláště pro některý druh příjmů tvořící dílčí základ daně – například cestovní náhrady do výše zákonných limitů u příjmů ze závislé činnosti.

Řada příjmů, které jsou předmětem daně, **jsou od daně osvobozeny**. Osvobození se týká více než 50 druhů příjmů. Mezi nejdůležitější skupiny osvobozených příjmů patří (Vančurová, 2010):

- sociální příjmy, transfery,
- náhrady škody, pojistná plnění,
- některé příjmy z prodeje majetku,
- některé výhry,
- příjmy související se státní politikou bydlení.

Samozřejmě existuje celá řada výjimek ze základních pravidel.

Objemově nejdůležitější podíl mezi osvobozenými příjmy zaujímají **příjmy sociální**. Mezi nimi mají nejvýznamnější postavení dávky z veřejných rozpočtů. Jejich osvobození minimalizuje míru přerozdělování prostřednictvím veřejných rozpočtů. Osvobození se proto používá například u dávek státní sociální podpory, z nemocenského a veřejného zdravotního pojištění. Od daně jsou většinou osvobozena také studijní stipendia, podpory a příspěvky od nadací, nadačních fondů a občanských sdružení atd.

Největší podíl na rozpočtových výdajích mají pravidelně vyplácené důchody – penze, například starobní či invalidní. Ty pro určitou skupinu obyvatelstva tvoří nejpodstatnější část běžného příjmu. Jde-li o pravidelné penze (například starobní důchod), je osvobozen pouze důchod ve výši 36násobku minimální mzdy, která je platná k 1. lednu kalendářního roku (k 1. 1. 2011 tato částka činí 8 000 Kč x 36, tj. v současné době 288 000 Kč za zdaňovací období). Jde o částečné osvobození. Například, je-li vyplácený starobní důchod za zdaňovací období 300 000 Kč, potom se 288 000 Kč osvobodí od daně a 12 000 Kč musí poplatník zahrnout do základu daně. Pokud ale součet příjmů ze zaměstnání a základů daně z podnikání a pronájmu u poplatníka pobírajícího pravidelný důchod či penzi přesáhne 840 000 Kč ročně, je nutné zdanit celý důchod.

Náhrady škody jsou velmi specifickým druhem příjmů, u kterých je sporné, zda zvyšují majetek poplatníka v pravém slova smyslu. Často pouze nahrazují ztráty na majetku či důchodu. Proto převážná většina z nich je osvobozena od daně. Jedná se např. o náhrady

škody, nemajetkové újmy, plnění z pojištění majetku, plnění z pojištění odpovědnosti za škody atd. Není však důvod pro osvobození těchto náhrad škody včetně pojistných plnění, které mají přímý vztah k podnikání, jiné samostatné výdělečné činnosti nebo k pronájmu. A tak se osvobození od daně nevztahuje například na pojistná plnění z pojištění majetku, který byl v okamžiku škody vložen do obchodního majetku nebo používán k pronájmu. S několika výjimkami jsou od daně osvobozena i pojistná plnění z pojištění osob (například úrazové pojištění, pojištění na denní dávku v nemoci).

Od daně z příjmů jsou osvobozeny i **příjmy z prodeje majetku**, avšak s celou řadou výjimek. Nesmí se jednat o majetek použitý k podnikání, tj. vložený do obchodního majetku. Někdy i bez souvislosti s podnikáním je důvodem pro prodej majetku nikoli běžná obměna opotřeбенého majetku, ale snaha o dosažení zisku z prodeje. Jako kritérium pro rozlišení těchto dvou důvodů se zpravidla používá doba, která uplynula mezi nabytím a prodejem majetku. Například příjmy z prodeje motorových vozidel jsou osvobozeny od daně, pokud je převod uskutečněn po více než jednom roce od nabytí. Příjmy z prodeje nemovitostí jsou osvobozeny od daně, pokud v dané nemovitosti prodávající nejméně po dobu 2 let bezprostředně před prodejem měl bydliště. Posuzujeme-li tento interval mezi získáním a prodejem, říkáme, že zjišťujeme, zda příjem vyhovuje časovému testu.

Osvobození od daně z příjmů fyzických osob je v některých případech motivováno plněním stimulační funkce daně. Příkladem toho může být využití osvobození v rámci cílů bytové politiky. Proto jsou osvobozeny od daně při splnění zákonem vymezených podmínek úroky z vkladů na stavebním spoření.

Rozsah osvobození je širší než u daně z příjmů právnických osob. Zdanitelnými příjmy budou dále označovány ty příjmy, které jsou předmětem daně a nejsou osvobozeny.

6. Základ daně – dílčí daňové základy daně z příjmů fyzických osob

Příjmy poplatníka jsou rozděleny do pěti dílčích základů daně.

Smyslem zdanění příjmů je postihnout pouze disponibilní důchod, tedy ten, který poplatníkovi zůstane k jeho využití. Pro každý dílčí základ daně jsou stanovena pravidla, podle kterých se tento příjem očistí o výdaje, které jsou uznány jako nutné.

Tabulka 1: Dílčí a samostatné základy daně

DÍLČÍ ZÁKLADY DANĚ	SAMOSTATNÉ ZÁKLADY DANĚ
Příjmy ze závislé činnosti a funkční požitky	Příjmy od „dalšího“ zaměstnavatele do 5 000 Kč za měsíc
Příjmy z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti	Honoráře za příspěvky do rozhlasu, televize a periodik do 7 000 Kč za měsíc u jednoho plátce
Příjmy z kapitálového majetku	Výnosy z obligací Podíly na zisku z účastí na kapitálových společnostech a družstvech Podíly na zisku tichého společníka Výnosy z vkladů na úsporných a osobních běžných účtech Plnění ze životního pojištění Dávky penzijního připojištění
Příjmy z pronájmu	
Ostatní příjmy	Ceny z veřejných a sportovních soutěží

Zdroj: Vančurová, 2010

Samostatné základy daně se zdaňují s použitím zvláštní sazby daně, která je lineární a pro uvedené druhy příjmů stejná jako obecná sazba daně z příjmů fyzických osob – 15%.

Samostatný základ daně se nesnižuje o výdaje ani odpočty, zaokrouhluje se na celé koruny dolů a srážková daň také. Daň odvádí pod svojí majetkovou odpovědností plátce, tedy osoba, která příjem vyplácí. (Vančurová, 2010)

Struktura základu daně

Tabulka 2: Dílčí základy daně z příjmů fyzických osob

Příjmy ze závislé činnosti a funkčních požitků § 6
+ pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a pojistné na veřejné zdravotní pojištění hrazené zaměstnavatelem
= dílčí základ daně příjmů ze závislé činnosti a funkčních požitků (tzv. superhrubá mzda)

Příjmy z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti § 7
-Výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmů
= dílčí základ daně příjmů z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti (nebo záporný rozdíl mezi příjmy a výdaji)

Příjmy z kapitálového majetku § 8
= dílčí základ daně příjmů z kapitálového majetku

Příjmy z pronájmu § 9
-výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmů
= dílčí základ daně příjmů z pronájmu (nebo záporný rozdíl mezi příjmy a výdaji)

Ostatní příjmy § 10
-výdaje na dosažení příjmů (podle druhů příjmů do výše daného druhu příjmů)
= dílčí základ daně ostatní příjmy

Zdroj: Vančurová, 2010

Nejdůležitějším z dílčích základů daně z hlediska daňového výnosu je dílčí základ daně příjmů ze závislé činnosti a funkčních požitků. (Vančurová, 2010)

U tohoto dílčího základu daně nelze využít žádné výdaje, naopak příjem se zvyšuje i o to, co příjmem není, tj. o sociální pojistné, které je za zaměstnance povinen hradit zaměstnavatel.

Pro dílčí základy daně příjmů z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti a příjmů z pronájmu platí nejvelkorysejší pravidla pro uznávání výdajů, lze u nich uplatnit výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmů. Je dovolena i alternativa, že příjmy v dílčím základu

daně jsou nižší než výdaje k těmto příjmům uplatněné. Proto matematický rozdíl mezi příjmy a výdaji může být i záporný. (Vančurová, 2010)

U dílčího základu daně příjmů z kapitálového majetku je uplatnění výdajů zakázané, v dílčím základu daně ostatní příjmy je uplatnění výdajů velmi omezené. Pro tyto dílčí základy daně platí, že nemohou nabývat záporných hodnot.

Fyzická osoba nejprve stanoví dílčí základy daně podle jednotlivých druhů příjmů (§ 6 až 10 ZDP). V rámci jednotlivého dílčího základu daně připadá v úvahu vznik ztráty pouze u dílčího základu daně příjmů z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti (§ 7) a u dílčího základu daně příjmů z pronájmu (§ 9).

Základ daně z příjmů fyzických osob je součtem všech pěti dílčích základů daně. Nejprve sečteme dílčí základy daně bez dílčího základu daně příjmů ze závislé činnosti a funkčních požitků (§ 6). V rámci tohoto součtu se zohledňuje i případná ztráta z dílčího základu daně příjmu z podnikání nebo jiné samostatné výdělečné činnosti nebo příjmů z pronájmu. Pokud v rámci součtu dílčích základů daně podle § 7 až 10 vznikne ztráta, tak se tato nezapočte proti dílčímu základu daně podle § 6, ale je možné ji uplatnit v následujících 5 letech jako položku odčitatelnou od základu daně, avšak stále jen v rámci součtu dílčích základů daně podle § 7 až 10.

Základ daně z příjmů fyzických osob nemůže být nižší než dílčí základ daně ze závislé činnosti a funkčních požitků.

6.1 Příjmy ze závislé činnosti a funkční požitky

Dílčí základ daně příjmů ze závislé činnosti a funkčních požitků se týká největšího počtu poplatníků, neboť v rámci něho se zdaňují mzdy a platy.

Poplatníkem daně z příjmů ze závislé činnosti a funkčních požitků jsou fyzické osoby. V textu daňových zákonů i v běžné daňové praxi jsou tyto poplatníci označováni jako „zaměstnanci“ a plátcí daně jako „zaměstnavatelé“.

Odpovědnost za včasné a řádné plnění daňové povinnosti je ponechána na zaměstnavateli a zaměstnanec obdrží mzdu již po zdanění, resp. po odpočtu zálohy na daň.

Příjem ze závislé činnosti je „příjem ze současného nebo dřívějšího pracovněprávního, služebního nebo členského a obdobného poměru, v němž poplatník při výkonu práce pro plátce příjmu je povinen dbát příkazů plátce“. (§ 6 odst. 1 písm. a) ZDP)

Dále se za příjmy ze závislé činnosti považují (§ 6 odst. 1 ZDP):

- příjmy za práci členů družstev, společníků a jednatelů společností s ručením omezeným a komanditistů komanditních společností, a to i když nejsou povinni při výkonu práce pro družstvo nebo společnost dbát příkazů plátce a příjmy za práci likvidátorů,
- odměny členům statutárních orgánů a dalších orgánů právnických osob,
- příjmy plynoucí v souvislosti se současným, budoucím nebo dřívějším výkonem závislé činnosti nebo funkce bez ohledu na to, zda plynou od plátce, u kterého poplatník vykonává závislou činnost nebo funkci, nebo od plátce, u kterého poplatník závislou činnost nebo funkci nevykonává.

Na roveň příjmů ze závislé činnosti se z hlediska této daně staví funkční požitky, kterými jsou platy či odměny za výkon funkce, které nemají charakter příjmů ze závislé činnosti, a nositelé tohoto druhu příjmů nejsou v roli poplatníka s povinností dbát příkazů plátce při výkonu práce. Patří sem odměny a platy od poslanců a členů vlád až například po jednatele nebo pokladníka zájmového sdružení apod.

Příjmy ze závislé činnosti jsou veškeré příjmy, které zaměstnavatel poskytuje zaměstnancům v souvislosti s výkonem práce nebo zaměstnáním. Část se nezahrnuje do základu daně z důvodu vynětí ze zdanění nebo osvobození.

Za příjmy ze závislé činnosti se nepovažují a předmětem daně nejsou (Vybíhal, 2010):

- náhrady cestovních výdajů poskytované v souvislosti s výkonem závislé činnosti do výše stanovené nebo umožněné zákoníkem práce, jakož i hodnota bezplatného stravování poskytovaná zaměstnavatelem na pracovních cestách,
- hodnota osobních ochranných pracovních prostředků, pracovních oděvů a obuvi, mycích, čistících a dezinfekčních prostředků a ochranných nápojů poskytovaných podle zákoníku práce, včetně nákladů na udržování osobních ochranných a pracovních prostředků, jakož i hodnota poskytovaných stejnokrojů včetně příspěvků na jejich udržování, dále hodnota pracovního oblečení, určeného zaměstnavatelem pro výkon zaměstnání, včetně příspěvku na jeho udržování,
- částky přijaté zaměstnancem zálohově od zaměstnavatele, aby je jeho jménem vydal, nebo částky, kterými zaměstnavatel hradí zaměstnanci prokázané výdaje, které za zaměstnavatele vynaložil ze svého tak, jako by je vynaložil přímo zaměstnavatel,
- náhrady za opotřebení vlastního náradí, zařízení a předmětů potřebných pro výkon práce poskytované zaměstnanci podle zákoníku práce.

Kromě příjmů, které jsou osvobozeny obecně od daně z příjmů fyzických osob v rámci § 4 ZDP, jsou dále osvobozeny příjmy ze závislé činnosti, a to (§ 6 odst. 9 ZDP):

- nepeněžní plnění vynaložená zaměstnavatelem na odborný rozvoj zaměstnanců související s předmětem činnosti zaměstnavatele nebo nepeněžní plnění vynaložená zaměstnavatelem na rekvalifikaci zaměstnanců podle jiného právního předpisu upravujícího zaměstnanost,
- hodnota stravování poskytovaná jako nepeněžní plnění zaměstnavatelem zaměstnancům ke spotřebě na pracovišti nebo v rámci závodního stravování, zajišťovaného prostřednictvím jiných subjektů,
- hodnota nealkoholických nápojů poskytovaná jako nepeněžní plnění zaměstnavatelem zaměstnancům na pracovišti,
- nepeněžní plnění poskytovaná zaměstnavatelem zaměstnancům z FKSP, ze sociálního fondu nebo ze zisku po jeho zdanění anebo na vrub výdajů (nákladů), které nejsou výdaji (náklady) na dosažení, zajištění a udržení příjmů, ve formě používání rekreačních, zdravotnických a vzdělávacích zařízení, předškolních zařízení, závodních knihoven, tělovýchovných a sportovních zařízení nebo ve formě příspěvku na kulturní pořady a sportovní akce, zahraniční rekreace (maximálně 20 000 Kč ročně včetně příspěvků pro rodinné příslušníky zaměstnance),
- zvýhodnění ve formě bezplatných nebo zlevněných jízdenek poskytovaná zaměstnavatelem provozujícím veřejnou dopravu osob svým zaměstnancům a jejich rodinným příslušníkům,
- příjmy ze závislé činnosti vykonávané na území České republiky, plynoucí zahraničním osobám (nerезidentům) od zaměstnavatelů se sídlem nebo s bydlištěm v zahraničí, pokud časové období související s výkonem této činnosti nepřesáhne 183 dnů v jakémkoli období 12 měsíců po sobě jdoucích,
- hodnota nepeněžních darů poskytovaných z FKSP podle vyhlášky o FKSP a u zaměstnavatelů, na které se tento předpis nevztahuje, hodnota nepeněžních darů za obdobných podmínek, ze sociálních fondů nebo ze zisku (příjmu) po jeho zdanění anebo na vrub výdajů, resp. nákladů, které nejsou výdaji, resp. náklady na dosažení, zajištění a udržení příjmů do úhrnné výše 2 000 Kč ročně u každého zaměstnance,
- peněžní plnění za výstrojní a proviantní náležitosti poskytované příslušníkům ozbrojených sil a odborů, zvláštní požitky poskytované příslušníkům bezpečnostních sborů a úhrada majetkové újmy podle zvláštního předpisu,

- náhrada za ztrátu na služebním příjmu poskytované příslušníkům bezpečnostních sborů, podle právních předpisů,
- hodnota přechodného ubytování poskytovaná jako nepeněžní plnění zaměstnavatelem zaměstnancům v souvislosti s výkonem práce, pokud obec přechodného ubytování není shodná s obcí, kde má zaměstnanec bydliště, a to maximálně do výše 3 500 Kč měsíčně,
- mzdové vyrovnání podle zvláštních předpisů ve výši rozdílu mezi dávkami nemocenského pojištění,
- náhrada za ztrátu na důchodu přiznaná podle zákoníku práce před 1. lednem 1989 a vyplácená po 31. prosinci 1992,
- peněžní zvýhodnění plynoucí zaměstnancům v souvislosti s poskytováním bezúročných půjček nebo půjček s úrokem nižším, než je obvyklá cena úroku,
- zvláštní příplatek nebo příplatek za službu v zahraničí poskytovaný v cizí měně podle zvláštních právních předpisů vojákům a příslušníkům bezpečnostních sborů vyslaným v rámci jednotky mnohonárodních sil nebo mezinárodních bezpečnostních sborů mimo území ČR po dobu působení v zahraničí,
- odstupné,
- příjmy do výše 500 000 Kč poskytnuté zaměstnavatelem jako sociální výpomoc zaměstnanci,
- příspěvek zaměstnavatele na penzijní připojištění se státním příspěvkem poukázaný na účet jeho zaměstnance u penzijního fondu, částka pojistného, které hradí zaměstnavatel pojišťovně za zaměstnance na pojištění pro případ dožití nebo pro případ smrti nebo dožití nebo důchodové pojištění, v úhrnu však maximálně do výše 24 000 Kč ročně od téhož zaměstnavatele,
- naturální plnění poskytované podle zvláštních právních předpisů představitelům státní moci a některých státních orgánů, soudcům a poslancům Evropského parlamentu, zvoleným na území České republiky,
- náhrada výdajů ve výši prokázaných výdajů poskytovaná podle zvláštních právních předpisů představitelům státní moci a některých státních orgánů, a soudcům, jde-li o:
 1. výdaje na leteckou dopravu při tuzemských cestách
 2. výdaje na dopravu při zahraničních cestách spojených s výkonem funkce
 3. výdaje na stravování při tuzemských cestách,
 4. výdaje na stravování a některé další výdaje při zahraničních cestách,
 5. výdaje na ubytování při tuzemských cestách,

- 6. výdaje na ubytování při zahraničních cestách,
- 7. výdaje na přechodné ubytování v místě sídla orgánu, v němž vykonává funkci,
- 8. výdaje na odborné a administrativní práce,
- 9. výdaje na činnost průvodce nebo osobního asistenta,
- příjem získaný ve formě náhrady mzdy, platu nebo odměny nebo sníženého platu nebo snížené odměny za dobu dočasné pracovní neschopnosti nebo karantény podle zvláštních právních předpisů, do výše minimálního nároku určeného zvláštním právním předpisem upravujícím pracovně právní vztahy,
- částky vynaložené zaměstnavatelem na úhradu výdajů spojených s výplatou mzdy a se srážkami ze mzdy zaměstnanci, s placením příspěvku na pojistné (připojištění) ve prospěch zaměstnance, jakož i částky vynaložené zaměstnavatelem na úhradu výdajů spojených s poskytováním nepeněžitých plnění zaměstnanci.

Za příjmy ze závislé činnosti se považují i nepeněžní příjmy a požitky. Do základu daně zaměstnanec patří také rozdíl mezi zvýhodněnou cenou pro zaměstnanec a běžnou cenou za zboží a služby nebo nájem. Když zaměstnavatel umožňuje zaměstnanci bezplatné použití motorového vozidla i pro soukromé účely, potom se základ daně zaměstnanec zvyšuje o 1% vstupní ceny tohoto vozidla za každý započatý kalendářní měsíc používání vozidla.

(Vančurová, 2010)

Příjem ze závislé činnosti nelze snižovat o související výdaje ani o sociální pojistné, které bylo zaměstnavatelem zaměstnanci skutečně sraženo, nebo zaměstnancem zapláceno.

6.2 Příjmy z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti

Druhým nejvýznamnějším typem příjmů fyzických osob jsou příjmy z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti. Jde zpravidla o příjmy plynoucí z činnosti poplatníka, tentokrát však nezávislé.

Příjmy z podnikání jsou příjmy z takových činností, které provádí podnikatel vlastním jménem a na vlastní účet. Rozumí se jimi (§ 7 odst. 1 ZDP):

- příjmy ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství,
- příjmy ze živnosti,
- příjmy z jiného podnikání podle zvláštních předpisů (např. lékařů, advokátů, auditorů a daňových poradců),

- podíly společníků veřejné obchodní společnosti a komplementářů komanditní společnosti na zisku.

K dosahování některých druhů příjmů z jiné samostatné výdělečné činnosti není někdy třeba mít zvláštní oprávnění, vždy však platí, že se nejedná o činnost, která je podnikáním. Příjmy z jiné samostatné výdělečné činnosti, pokud nepatří do příjmů ze závislé činnosti a zdaňují se podle § 7 ZDP, rozumíme (Macháček, 2010):

- příjmy z užití nebo poskytnutí práv z průmyslového nebo jiného duševního vlastnictví, autorských práv včetně práv příbuzných právu autorskému, a to včetně příjmů z vydávání, rozmnožování a rozšiřování literárních a jiných děl vlastním nákladem (např. příjmy herců, zpěváků, hudebníků, autorů),
- příjmy z výkonu nezávislého povolání, které není živností ani podnikáním podle zvláštních předpisů (např. příjmy architektů, likvidátorů),
- příjmy znalce, tlumočnicka, zprostředkovatele kolektivních sporů, zprostředkovatele kolektivních a hromadných smluv podle autorského zákona, rozhodce za činnost podle zvláštních právních předpisů,
- příjmy z činnosti insolvenčního správce, včetně příjmů z činnosti předběžného insolvenčního správce, zástupce insolvenčního správce, odděleného insolvenčního správce a zvláštního insolvenčního správce, které nejsou živností ani podnikáním podle zákona o úpadku a způsobech jeho řešení.

Poplatník u příjmů z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti může příjmy snížit o výdaje na jejich dosažení, zajištění a udržení.

Poplatník má možnost být účetní jednotkou, a tudíž vede účetnictví (podvojně účetnictví). Účetnictví poplatník musí vést, pokud (Macháček, 2010):

- fyzické osoby, které jsou jako podnikatelé zapsány v obchodním rejstříku,
- ostatní fyzické osoby, pokud jejich obrat podle zákona o DPH vč. Plnění osvobozených od této daně, jež nejsou součástí obratu, v rámci jejich podnikatelské činnosti přesáhl za bezprostředně předcházející kalendářní rok částku 25 000 000 Kč,
- ostatní fyzické osoby, které vedou účetnictví na základě svého dobrovolného rozhodnutí,
- ostatní fyzické osoby, které jsou podnikateli a jsou účastny sdružení bez právní subjektivity, pokud alespoň jeden z účastníků tohoto sdružení je účetní jednotkou,

- ostatní fyzické osoby, kterým povinnost vedení účetnictví ukládá zvláštní právní předpis.

Poplatník, který není účetní jednotkou:

- vede daňovou evidenci podle ustanovení § 7b s nutností prokázat správci daně příjmy a výdaje, nebo
- vede záznamy o příjmech, evidenci pohledávek v souvislosti s podnikatelskou nebo jinou samostatnou výdělečnou činností, přičemž výdaje stanovuje procentem z příjmů (paušalizace výdajů), nebo
- má stanovenou daň paušální částkou správcem daně (splnění celé řady podmínek).

Daňová evidence jsou především záznamy poplatníka o příjmech a výdajích v rámci podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti. Rozdíl oproti základu daně vykazaného v účetnictví je v tom, že daňová evidence je vedena na bázi přijatých příjmů a uhrazených výdajů a nikoli výnosů a nákladů. K daňové evidenci kromě sledování příjmů a výdajů v časovém sledu patří i evidence hmotného majetku, pohledávek a závazků a také třeba tvorby rezerv na opravu hmotného majetku.

Rozhodne-li se poplatník uplatnit paušální výdaje, pak se má za to, že výdaje obsahují vše, co mohl vynaložit na dosažení příjmů, tedy i odpisy hmotného majetku používaného pro podnikání a jinou samostatnou výdělečnou činnost.

Tabulka 3: Paušalizace výdajů

Druh příjmu	2011
Příjmy ze zemědělské výroby	80%
Příjmy z řemeslných živností	80%
Příjmy z ostatních živností	60%
Příjmy z jiného podnikání a z nezávislého povolání	40%
Příjmy z převodu a využití práv	40%

Zdroj: zákon o daních z příjmů

Způsob stanovení výdajů (paušální nebo prokázané) se vztahuje vždy na veškeré příjmy v daném dílčím základu daně. Nelze tedy například využít u příjmů ze živnosti výdaje v prokázané výši a u příjmů z výkonu nezávislého povolání výdaje paušálem.

V dílčím základu daně příjmů z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti se lze setkat jen s jedním případem příjmu tvořícího samostatný základ daně. Jde o část autorských honorářů, a to o honoráře plynoucí autorům za příspěvky do masmédií (tj. rozhlasu, televize, novin a časopisů) za předpokladu, že souhrn honorářů vyplacených jedním subjektem za kalendářní měsíc nepřevyší 7 000 Kč.

Příjmy z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti lze rozdělovat na manžela (manželku) nebo jiného člena domácnosti, dosahuje-li poplatník příjmů z podnikání nebo jiné samostatné výdělečné činnosti za jejich spolupráce. Této osobě potom říkáme spolupracující osoba. Zákon stanoví maximální limity, kolik příjmů a výdajů lze v souhrnu na spolupracující osoby rozdělit.

Rozdělují se také příjmy a výdaje dosažené prostřednictvím sdružení bez právní subjektivity. Příjmy a výdaje sdružení se rozdělují mezi jednotlivé účastníky sdružení podle podílů stanovených smlouvou nebo rovným dílem.

6.3 Příjmy z kapitálového majetku

Převážná většina příjmů z kapitálového majetku ze zdrojů na území České republiky tvoří samostatný základ daně a zdaňují se srážkou u zdroje. Jejich oddělené zdanění je vhodné vzhledem k tomu, že se jedná o frekventované, ale nevelké příjmy.

Samostatné základy daně tvoří u fyzických osob zejména následující druhy příjmů (Vančurová, 2010):

- úroky z vkladů na běžných účtech, které podle podmínek banky nejsou určeny k podnikání,
- úroky plynoucí ze směnek vystavených bankou k zajištění vkladu,
- úroky z vkladů na úsporných účtech,
- úroky a jiné výnosy z vkladních listů,
- úrokové výnosy z obligací apod.,
- podíly na zisku kapitálových společností a družstev a dividendy,
- podíly na zisku tichého společníka.

Výběr srážkové daně provádí plátce daně. Povinnost srazit daň nastává zpravidla dnem vyplacení nebo připsání příjmu ve prospěch poplatníka.

V rámci dílčího základu daně se zdaňují například (Vančurová, 2010):

- úroky z vkladů na běžných účtech, které jsou podle podmínek banky určeny pro podnikání,
- úroky a jiné výnosy z poskytnutých úvěrů a půjček, tj. přijaté úroky,
- úroky a poplatky z prodlení,
- úroky z práva na dorovnání,
- úrokové příjmy z držby cenných papírů, z vkladů na vkladních knížkách apod.

V rámci příjmů z kapitálového majetku nelze uplatnit žádné výdaje.

6.4 Příjmy z pronájmu

V dílčím základu daně příjmů z pronájmu jsou vždy příjmy z pronájmu nemovitostí, bytů nebo jejich částí, nebytových prostor a dále z pronájmu movitých věcí. Je-li však příjem z pronájmu movitých věcí příležitostný, potom se považuje za ostatní příjem.

Dílčím základem daně jsou příjmy snížené o výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmů, které se uplatňují podle obdobných pravidel jako u příjmů z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti. Protože pronájem je nakládáním s majetkem a nikoli podnikáním, majetek, který je zachycen v evidenci vedené podle účetních předpisů, se nestává obchodním majetkem. Přesto majetek používaný k pronájmu může poplatník odepisovat nebo jinak odečítat výdaje s ním spojené. Uplatněním výdajů v prokázané výši může dojít k situaci, že dílčí základ daně bude záporný. Potom lze uplatnit pro daňové účely odpočet ztráty po dobu 5 let.

Neuplatní-li poplatník výdaje prokazatelně vynaložené na dosažení, zajištění a udržení příjmů, může je uplatnit paušálem ve výši 30 % z příjmů.

Zvolený způsob uplatňování výdajů opět musí poplatník použít u všech příjmů v tomto dílčím základu daně.

6.5 Ostatní příjmy

Do dílčího základu daně ostatní příjmy patří všechny zdanitelné příjmy, které nebyly zachyceny v předchozích dílčích základech daně (i když tvořily v rámci výše uvedených dílčích základů daně samostatné základy daně).

Příjmy podle § 10 odst. 1 ZDP zahrnují:

- příjmy z příležitostných činností nebo z příležitostného pronájmu movitých věcí, včetně příjmů ze zemědělské výroby, která není provozována podnikatelem (samostatně hospodařícím rolníkem),
- příjmy z převodu vlastní nemovitosti, bytu nebo nebytového prostoru nebo spoluvlastnického podílu na nich, movité věci, cenného papíru a příjmy plynoucí jako protiplnění menšinovým akcionářům při uplatnění práva hlavního akcionáře na výkup účastnických cenných papírů podle zvláštního právního předpisu, pokud nejsou osvobozeny od daně,
- příjmy z převodu účasti na společnosti s ručením omezeným, komanditisty na komanditní společnosti nebo z převodu členských práv a povinností k družstvu a majetkových podílů na transformovaném družstvu, pokud nejsou osvobozeny od daně,
- příjmy ze zděděných práv, z průmyslového a jiného duševního vlastnictví, včetně práv autorských a práv příbuzných právu autorskému,
- přijaté výživné, důchody a obdobné opakující se požitky, pokud nejsou osvobozeny od daně,
- podíl společníka obchodní společnosti s výjimkou společníka veřejné obchodní společnosti, komplementáře komanditní společnosti nebo podíl člena družstva na likvidačním zůstatku při likvidaci společnosti nebo družstva a nebo podíl majitele podílového listu z podílu připadajícího na podílový list při zrušení podílového fondu, s výjimkou splynutí nebo sloučení podílového fondu,
- vypořádací podíl při zániku účasti společníka obchodní společnosti, s výjimkou společníka veřejné obchodní společnosti a komplementáře komanditní společnosti, nebo při zániku členství v družstvu a další podíl na majetku družstva,
- výhry v loteriích, sázkách a jiných podobných hrách a výhry z reklamních soutěží a slosování s výjimkou příjmů osvobozených od daně (např. příjmů z výher, loterií, sázek a podobných her provozovaných na základě povolení Ministerstva financí),
- ceny z veřejných soutěží, ze sportovních soutěží a ceny ze soutěží, v nichž je okruh soutěžících omezen podmínkami soutěže, anebo jde o soutěžící vybrané pořadatelem soutěže, s výjimkou příjmů osvobozených,
- příjmy, které společník veřejné obchodní společnosti nebo komplementář komanditní společnosti obdrží v souvislosti s ukončením účasti na veřejné obchodní společnosti nebo komanditní společnosti od jiné osoby než od veřejné obchodní společnosti nebo komanditní společnosti, v níž ukončil účast,

- příjmy z převodu jmění na společníka a příjmy z vypořádání podle zvláštního právního předpisu,
- příjmy z jednorázového odškodnění budoucích nároků na náhradu za ztrátu příjmu na základě písemné dohody o jejich úplném a konečném vypořádání mezi oprávněným a pojišťovnou.

Tyto příjmy lze snížit o prokázané výdaje nutné na dosažení příjmů (nelze např. uplatnit odpisy majetku). Není možno využít paušální výdaje. Jedinou výjimkou jsou příjmy z příležitostné zemědělské výroby (např. u příjmů z prodeje přebytků z vlastní zahrádky), u kterých lze uplatnit paušální výdaje ve výši 80%. V tomto specifickém případě je možná v jednom dílčím základu daně kombinace výdajů paušálem a v prokázané výši.

Navíc platí, že výdaje lze uplatnit pouze do výše jednoho druhu příjmů. Vznikne-li například poplatníkovi „ztráta“ z prodeje nemovitosti, nelze o ni snížit základ daně z dalších druhů příjmů v tomto dílčím základu daně.

Jestliže všechny tyto příležitostné příjmy ve svém druhu za zdaňovací období nepřesáhnou 20 000 Kč, jsou osvobozeny od daně z příjmů fyzických osob. Jde o příklad uplatnění nezdánitelného minima, které slouží k omezení administrativních nákladů výběru daně.

Největší objem ostatních příjmů připadá na důchody a další dávky z veřejných rozpočtů, které jsou zpravidla osvobozeny od daně. Důchody z důchodového pojištění jsou osvobozeny jen částečně, a to do výše 36násobku minimální mzdy, tj. v současné době jen prvních 288 000 Kč.

Také v rámci ostatních příjmů některé druhy příjmů tvoří samostatné základy daně, jedná se například o výhry ze sportovních a veřejných soutěží.

7. Výpočet daňové povinnosti

Tabulka 4: Výpočet daňové povinnosti

základ daně
- nezdanitelná část základu daně
- položky odčitatelné od základu daně
= základ daně po snížení (zaokrouhlený na stovky korun dolů)
x sazba daně
= částka daně před slevami
- slevy na dani
= daň po slevách (daňový bonus)

Zdroj: Vančurová, 2010

7.1 Nezdanitelná část základu daně

Základ daně se snižuje o řadu odpočtů. O nezdanitelné části základu daně snižuje fyzická osoba základ daně z příjmů při stanovení daňové povinnosti za konkrétní zdaňovací období.

Jedná se o následující odpočty (Vybíhal, 2010):

- odečet hodnoty darů poskytnutých poplatníkem v souladu s ustanovením § 15 odst. 1 ZDP, přičemž lze uplatnit pouze poskytnutí daru fyzickým osobám s bydlištěm na území České republiky, obcím a právnickým osobám se sídlem na území České republiky na zákonem stanovené účely, pokud úhrnná hodnota darů činí alespoň 1 000 Kč nebo přesáhne 2% ze souhrnu dílčích základů daně, přičemž maximálně lze uplatnit hodnotu darů ve výši 10% ze souhrnu dílčích základů daně s tím, že jako dar na zdravotnické účely se hodnota 1 odběru krve bezpříspěvkového dárce oceňuje částkou 2 000 Kč,
- odečet částky úroků zaplacených z úvěru ze stavebního spoření a z hypotečního úvěru, použitých poplatníkem na financování bytových potřeb, přičemž úhrnná částka úroků, o které se snižuje základ daně ze všech úvěrů u poplatníků v téže domácnosti, nesmí překročit 300 000 Kč za rok a při placení úroků jen po část roku nesmí uplatňovaná část překročit $\frac{1}{12}$ této maximální částky za každý kalendářní měsíc placení úroků (tj. 25 000 Kč měsíčně),
- odečet platby příspěvků na penzijní připojištění se státním příspěvkem, které poplatník zaplatil podle smlouvy o penzijním připojištění se státním příspěvkem, přičemž

zaplacenou částku příspěvku na penzijní připojištění musí snížit o 6 000 Kč, nejvýše však lze odečíst 12 000 Kč ročně,

- odečet částky poplatníkem zaplaceného pojistného na jeho soukromé životní pojištění podle pojistné smlouvy uzavřené mezi poplatníkem jako pojistníkem a pojištěným v jedné osobě na straně jedné a pojišťovnou na straně druhé. Maximálně lze snížit základ daně o částku 12 000 Kč ročně, a to i v případě, že poplatník má uzavřeno více smluv s více pojišťovnami; musí jít však o pojišťovnu, která je oprávněna k provozování pojišťovací činnosti na území České republiky podle zákona o pojišťovnictví, nebo jinou pojišťovnu usazenou na území členského státu Evropské unie nebo Evropského hospodářského prostoru,
- odečet částky odpovídající zaplaceným členským příspěvkům člena odborové organizace odborové organizaci, která podle svých stanov obhájí hospodářské a sociální zájmy zaměstnanců v rozsahu vymezeném § 18 a násl. Zákoníku práce, přičemž lze odečíst částku do výše 1,5% zdanitelných příjmů podle § 6, s výjimkou příjmů zdanitelných srážkovou daní podle § 6, maximálně však do výše 3 000 Kč za zdaňovací období,
- odečet částky úhrady za zkoušky ověřující výsledky dalšího vzdělávání podle zákona o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání, pokud nebyly hrazeny zaměstnavatelem ani nebyly uplatněny jako výdaj podle § 24 poplatníkem s příjmy podle § 7, nejvýše však 10 000 Kč, přičemž u poplatníka, který je osobou se zdravotním postižením, lze za zdaňovací období odečíst až 13 000 Kč, a u poplatníka, který je osobou s těžším zdravotním postižením, až 15 000 Kč.

Pro všechny tyto výdaje platí, že pokud základ daně poplatníka není tak velký, aby je mohl zcela využít za zdaňovací období, za které mu na ně vznikl nárok, odpočty propadnou.

7.2 Položky odčitatelné od základu daně

Položky odčitatelné od základu daně snižují základ daně fyzické osoby. Od základu daně lze takto odečíst (Vybíhal, 2010):

- daňovou ztrátu - nárok za přesně stanovených podmínek omezení lze přenést do dalších zdaňovacích období. O daňovou ztrátu je možno snížit nikoli základ daně, ale pouze souhrn dílčích základů daně s výjimkou dílčího základu daně příjmů ze závislé

- činnosti a funkčních požitků. Vyměřenou daňovou ztrátu lze uplatnit najednou nebo po libovolných částech kdykoli v průběhu následujících pěti zdaňovacích období,
- 100% výdajů (nákladů) na realizaci projektů výzkumu a vývoje – nejdéle však ve 3 zdaňovacích obdobích bezprostředně následujících. Souvisejí-li vynaložené výdaje (náklady) s realizací projektů výzkumu a vývoje pouze z části, je možné od základu daně odečíst pouze tuto jejich část.

Před výpočtem daně se základ po snížení zaokrouhluje na celé 100 Kč dolů. Sazba daně je od roku 2008 lineární, a to 15%.

7.3 Slevy na dani

Uplatnění slev na dani se váže na splnění zákonem uvedených podmínek a prokázání stanovených skutečností předepsaným způsobem. Tyto slevy mají sociální funkci a přispívají k optimální redistribuci důchodů, jejich cílem je zohlednit nejen sociální postavení poplatníka, ale částečně i celé domácnosti.

Tabulka 5: Slevy na dani

Druh slevy	2011
Základní	23 640 Kč
na invaliditu poplatníka:	
na invaliditu 1. a 2. Stupně	2 520 Kč
na invaliditu 3. Stupně	5 040 Kč
držitel průkazu ZTP/P	16 140 Kč
pro studenta	4 020 Kč
slevy na vyživovanou osobu:	
na manžela(ku)	24 840 Kč
na nezaopatřené dítě	11 604 Kč

Zdroj: zákon o daních z příjmů

Slevy na dani se používají v poměrné výši, jestliže podmínky pro jejich uplatnění jsou splněny pouze po část zdaňovacího období.

Slevu na poplatníka může uplatnit každý poplatník vždy v celé roční výši 23 640 Kč.

Výše slevy na invaliditu se liší podle stupně invalidity, které odpovídá typ invalidního důchodu:

- 2 520 Kč, pobírá-li poplatník invalidní důchod pro invaliditu 1. nebo 2. stupně z důchodového pojištění podle zákona o důchodovém pojištění nebo zanikl-li nárok na invalidní důchod pro invaliditu 1. nebo 2. stupně z důvodu souběhu nároku na výplatu tohoto invalidního důchodu a starobního důchodu, (Valouch, 2009)
- 5 040 Kč, pobírá-li poplatník invalidní důchod pro invaliditu 3. stupně nebo jiný důchod z důchodového pojištění podle zákona o důchodovém pojištění, u něhož jednou z podmínek přiznání je, že je invalidní ve 3. stupni, zanikl-li nárok na invalidní důchod pro invaliditu 3. stupně z důvodu souběhu nároku na výplatu invalidního důchodu pro invaliditu 3. stupně a starobního důchodu nebo je poplatník podle zvláštních předpisů invalidní ve 3. stupni, avšak jeho žádost o invalidní důchod pro invaliditu 3. stupně byla zamítnuta z jiných důvodů než proto, že není invalidní ve 3. stupni (Valouch, 2009).

Slevu pro držitele průkazu „zvlášť tělesně postižený s průvodcem“ (ZTP/P) 16 140 Kč lze se slevou na invaliditu sčítat.

Slevu pro studenty 4 020 Kč může uplatnit poplatník, který se sám soustavně připravuje na budoucí povolání. Studium se posuzuje podle zákona o státní sociální podpoře, tedy stejně jako při uplatňování sociálních dávek. Další podmínka je věk, student nesmí dosáhnout 26 let. Pro studenty doktorských studijních programů je hranice posunuta na 28 let. (Vančurová, 2010)

Vyživovanou osobou je účastník domácnosti, a to buď jako dítě, vůči kterému má poplatník nebo více poplatníků vyživovací povinnost ze zákona (bez ohledu na případný vlastní příjem tohoto dítěte), anebo manžel, který nemá dostatečně vysoký vlastní příjem nebo ho má jen nepatrný.

- 24 840 Kč na manželku (manžela) žijící s poplatníkem v domácnosti, pokud nemá vlastní příjem přesahující za zdaňovací období 68 000 Kč, přičemž je-li manželka (manžel) držitelkou průkazu ZTP/P, zvyšuje se částka 24 840 Kč na dvojnásobek, tj. na 49 680 Kč ročně (Vybíhal, 2010),
- slevu na dítě v základní výši 11 604 Kč může využít jeden z poplatníků, se kterými dítě žije v domácnosti. Dítětem se pro tento případ rozumí každé nezletilé dítě a dále dítě do věku 26 let věku, které nepobírá invalidní důchod pro invaliditu 3. stupně a zároveň se soustavně připravuje na budoucí povolání, tj. studuje, anebo nemůže studovat nebo vykonávat výdělečnou činnost pro nemoc či dlouhodobě nepříznivý

zdravotní stav. Výše slevy na dani se zvyšuje na dvojnásobek, je-li dítě držitelem průkazu ZTP/P. (Vančurová, 2010)

Kromě toho fyzická osoba může uplatnit tyto druhy slev na dani (Vybíhal, 2010):

- sleva na dani pro poplatníky zaměstnávající zaměstnance se změněnou pracovní schopností; v těchto případech se daň z příjmů snižuje o částku 18 000 Kč za každého zaměstnance se změněnou pracovní schopností, přičemž pro uplatnění této slevy na dani je rozhodný průměrný roční přepočtený počet zaměstnanců se zdravotním postižením,
- sleva na dani ve výši 60 000 Kč za každého zaměstnance se změněnou pracovní schopností s těžším zdravotním postižením, přičemž pro uplatnění této slevy na dani je rovněž rozhodný průměrný přepočtený počet zaměstnanců s těžším zdravotním postižením,

Dále jde o slevu na dani pro poplatníky s příslibem investiční pobídky podle zákona č. 72/2000 Sb., o investičních pobídkách, ve znění pozdějších předpisů, kdy poplatníci využívají za podmínek uvedených v § 35a a 35b ZDP po dobu 5 let tzv. daňové prázdniny, resp. slevu na dani z příjmů. (Vybíhal, 2010)

7.4 Daňové zvýhodnění

Pokud základní částka vypočtené daně nebyla dost velká k tomu, aby poplatník mohl využít celou slevu na dítě 11 604 Kč, potom mu může vzniknout nárok na tzv. daňový bonus, tj. právo požádat stát, aby mu zbytek doplatil.

Daňové zvýhodnění je v podstatě slevou na dani. Jedná se o významnou státní finanční pomoc formou nižší daně z příjmu pro rodiny s dětmi. Výhodou daňového zvýhodnění je, že je může uplatnit každý pracující nebo samostatně výdělečně činný občan žijící s dítětem (dětmi) v jedné domácnosti.

O výplatu daňového bonusu může poplatník požádat při splnění následujících podmínek (Vančurová, 2010):

- hrubé příjmy v základu daně kromě příjmů v dílčím základu daně ostatní příjmy musí dosáhnout alespoň výše šestinásobku minimální mzdy, tj. v roce 2011 částku 48 000 Kč,
- nárok na bonus musí činit alespoň 100 Kč.

Daňový bonus může činit maximálně 52 200 Kč za zdaňovací období. Daňový bonus je transferem poskytovaným prostřednictvím daňové správy.

Pro stát je institut daňového zvýhodnění velmi výhodný. Dobře plní svoji funkci pomoci rodinám s dětmi a přitom je uplatnění zvýhodnění jednoduché, efektivní a levné. Stát nemá s touto formou pomoci žádné náklady, neboť si zvýhodnění uplatní občan sám v daňovém přiznání nebo mu zvýhodnění uplatní jeho mzdová účetní.

8. Výběr daně

Daňové priznání je poplatník povinen podat do konce března následujícího roku, ke stejnému datu je daň i splatná. Daň z příjmů fyzických osob se platí především v zálohách.

8.1 Zálohy na daň z příjmů ze závislé činnosti

Daň z příjmů ze závislé činnosti se vybírá prostřednictvím zaměstnavatele. Zaměstnavatel sráží daň, nebo častěji zálohu na daň. Tím se sníží administrativní náklady výběru daně a zajistí se relativně pravidelný tok příjmů veřejných rozpočtů.

Rozhodující postavení mají většinou pro každého poplatníka příjmy od jednoho zaměstnavatele. U toho zaměstnanec podepíše Prohlášení poplatníka daně z příjmů fyzických osob k příjmům ze závislé činnosti a funkčním požitkům. Každý poplatník může Prohlášení podepsat pouze u jednoho zaměstnavatele. V něm poplatník zadává, že chce u záloh uplatňovat slevy na dani, nárok na ně však musí předepsaným způsobem prokázat. Při výpočtu zálohy na daň z příjmů ze závislé činnosti se používá i měsíční daňový bonus.

U dalších zaměstnavatelů již toto snížení uplatňovat, ani Prohlášení podepsat, nemůže. Rovněž tyto příjmy se zdaňují u zdroje prostřednictvím zaměstnavatele.

Příjmy ze závislé činnosti, náhrady za tyto příjmy a funkční požitky od zaměstnavatele bez Prohlášení do stanovené výše v kalendářním měsíci tvoří samostatný základ daně. Samostatným základem daně je zúčtovaná mzda zvýšená o zaměstnavatelem zaplacené pojistné. Zaokrouhuje se na celé koruny dolů, vypočtená srážka daně rovněž. Samostatný základ daně tvoří příjmy ze závislé činnosti, pokud nepřesáhnou (nezvýšené o sociální pojistné hrazené zaměstnavatelem) za kalendářní měsíc 5 000 Kč. Tento samostatný základ daně podléhá zvláštní sazbě daně 15%. (Vančurová, 2010)

Z měsíčních příjmů od dalšího zaměstnavatele, které netvoří a nemohou tvořit samostatný základ daně, se odvádí záloha na daň z příjmů ze závislé činnosti. Výpočet je stejný jako u hlavního zaměstnavatele s tím rozdílem, že základ daně nelze snižovat o slevy na dani, ani o daňové zvýhodnění na dítě. (Vančurová, 2010)

Zaměstnanec může požádat svého posledního zaměstnavatele ve zdaňovacím období, aby mu provedl zúčtování daňových záloh, a může uplatnit i ty slevy na dani, které mohl využít již při výpočtu záloh na daň, ale z nějakého důvodu to neudělal nebo nedoložil. Kromě toho může požádat i o zahrnutí slevy na manžela (manželku). Tuto jedinou slevu nelze uplatňovat

již při výpočtu záloh na daň, protože až po skončení zdaňovacího období může poplatník nárok na tuto slevu prokázat, až tehdy ví, jak velký vlastní příjem druhý z manželů měl.

Při zúčtování záloh může poplatník po doložení uplatnit nezdánitelné části základu daně.

Výhodou poplatníka při zúčtování daňových záloh je nejen to, že práci s ním spojenou provede zaměstnavatel, ale i fakt, že přeplatek na dani zjištěný při zúčtování záloh vrátí zaměstnavatel bez žádosti. Kdyby byl výsledkem zúčtování nedoplatek na dani, nevymáhal by se. To platí i pro daňový bonus. (Vančurová, 2010)

Poplatník musí požádat svého posledního zaměstnavatele do 15. února po uplynutí zdaňovacího období. Ve stejné lhůtě je povinen předložit k tomu potřebné doklady, zejména potvrzení o zdánitelných příjmech a sražených zálohách na daň od předešlých zaměstnavatelů.

8.2 Zálohy na daň z příjmů placené poplatníkem

Zálohy si poplatník vypočítává sám podle výše poslední známé daňové povinnosti. Poslední známou daňovou povinností je částka daně, kterou si poplatník vypočetl a uvedl ji v daňovém přiznání.

Specifické postavení má dílčí základ daně ostatní příjmy. V něm se zdaňují především jednorázové a příležitostné příjmy. Jejich výše může ovšem zásadně ovlivnit velikost daně, a proto se do poslední známé daňové povinnosti nezahrnuje dílčí základ daně ostatní příjmy.

Tabulka 6: Výše placených záloh

Poslední známá daňové povinnost	Výše zálohy	Četnost záloh
<0; 30 000 Kč>	0 Kč	neplatí se
<30 001; 150 000 Kč>	40% poslední známé daňové povinnosti	2x ročně
<150 001; ∞>	¼ poslední známé daňové povinnosti	4x ročně

Zdroj: Vančurová, 2010

Pokud má poplatník souběžně příjmy ze závislé činnosti (zaměstnání), ze kterých měl zaměstnavatel srazit zálohy na daň, a ty činí:

- více než 50 % z celkového základu daně: poplatník zálohy platit nemusí, podléhá pouze zálohám na daň z příjmů ze závislé činnosti,
- méně než 15 % z celkového základu daně: poplatník platí zálohy na daň z příjmů fyzických osob podle poslední známé daňové povinnosti v neredukované výši,
- 15 % až 50 %: poplatník platí zálohy podle poslední známé daňové povinnosti, avšak v poloviční výši.

9. Zachycení daně z příjmů fyzických osob v účetnictví

Vztah účetnictví k předpisům o dani z příjmů se projevuje v několika směrech (Ryneš, 2007):

1. Daňová povinnost (daň z příjmů) vyplývající ze zákona o daních z příjmů je účetním nákladem, který se účtuje v účtové skupině 59 – *Daně z příjmů*.
2. Daňový základ nevyplyvá přímo z účetnictví. Účetnictví je primárně organizováno podle potřeby věrného a pravdivého zobrazení majetku, závazků, nákladů a výnosů (předmět účetnictví). Pro účely stanovení daňového základu je nutné hospodářský výsledek zjištěný v účetnictví upravit o částky, které nelze podle zákona o daních z příjmů uznat za náklad, popř. o částky zkracující neoprávněně výnosy.
3. Systém účtování na výsledkových účtech a zabezpečení podkladů pro rozbor a finanční analýzu vyžaduje zachytit daňovou povinnost v členění za běžnou hospodářskou činnost a mimořádnou činnost.
4. Účetnictví rozlišuje pro účely správného a věrného zobrazení předmětu účetnictví dvě položky daně z příjmů:
 - a) splatná daň z příjmů za dané účetní a zdaňovací období,
 - b) odložená daň z příjmů do příštích účetních a zdaňovacích období.

O odložené dani účtují povinně pouze účetní jednotky, které tvoří skupinu podniků, a na které se vztahuje povinnost ověření účetní závěrky auditorem.

Výši splatné daně z příjmů fyzických osob zjistí poplatník vyplněním a podáním daňového přiznání k dani z příjmů fyzických osob. České účetní předpisy vyžadují členění splatné daňové povinnosti na běžnou a mimořádnou činnost, přičemž do běžné činnosti se zahrnuje provozní a finanční činnost.

Pro tyto účely účtová osnova vyhradila účty:

591 – Daň z příjmů z běžné činnosti – splatná

593 – Daň z příjmů z mimořádné činnosti – odložená

Vztah účetní jednotky k finančnímu orgánu z titulu daňových povinností se eviduje v účtové skupině 34 - *Zúčtování daní a dotací*.

Účtují se zde placené zálohy na daň z příjmů v průběhu roku a sražená daň z příjmů zdaněných zvláštní sazbou daně v případech, kdy podle zákona o daních z příjmů lze sraženou daň započíst na celkovou daňovou povinnost. (ČÚS č. 017, čl. 3, odst. 3.4.1.)

Ke konci rozvahového dne se zde vyúčtuje závazek účetní jednotky ze splatné daně k finančnímu orgánu za zdaňovací období podle daňového přiznání, a to se souvztažným zápisem na vrub příslušných účtů účtové skupiny 59 – *Daně z příjmů, převodové účty a rezerva na daň z příjmů* pro účtování daně z příjmů z běžné činnosti splatné nebo pro účtování daně z příjmů z mimořádné činnosti splatné. (ČÚS č. 017, čl. 3, odst. 3.4.2)

Předmětem daně u fyzických osob jsou veškeré zdanitelné příjmy. K evidenci daně jsou určeny účty 341 – *Daň z příjmů* a 342 – *Ostatní přímé daně*.

Při účtování o splatné dani se respektují tyto požadavky (Ryneš, 2007):

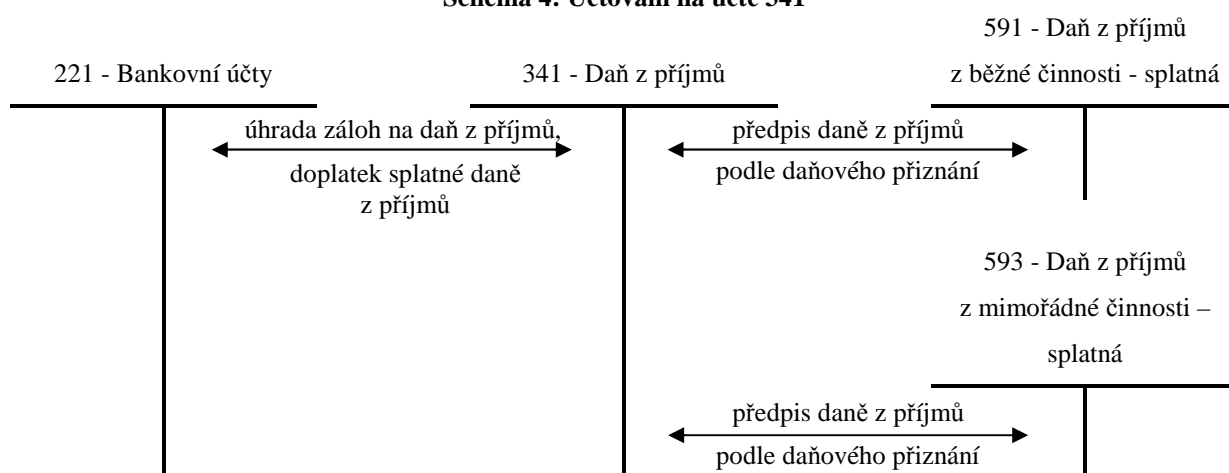
1. Součet zaúčtovaných položek na účtu 591 a účtu 593 vyjadřuje závazek účetní jednotky vůči finančnímu orgánu z titulu daně z příjmů, tj. daň zjištěnou na tiskopisu přiznání k dani z příjmů.
2. O nulové daňové povinnosti z titulu daně z příjmů se neúčtuje (vykázaná daňová ztráta). Toto platí i v případech, kdy je v účetnictví vykázán celkový účetní zisk, nebo běžná, popř. mimořádná činnost vykazuje kladný účetní hospodářský výsledek a celkový účetní hospodářský výsledek za účetní období je ztráta.

O daňové ztrátě se v účetnictví neúčtuje, odhlédneme-li od účtování odložené daně vztahující se k daňovým ztrátám.

9.1 Účet 341 - Daň z příjmů

Účet 341 - *Daň z příjmů* slouží k evidenci daňových pohledávek a závazků z titulu zdanění výsledku hospodaření účetní jednotky.

Schéma 4: Účtování na účtě 341

Zdroj: Mrkosová, 2004

Pokud je vypočtený základ daně záporný, považuje se za daňovou ztrátu. Daňovou ztrátu lze použít jako odčitatelnou položku při výpočtu základu daně v dalších pěti zdaňovacích obdobích.

Ve prospěch účtu 341 se účtuje daňová povinnost podle daňového přiznání za zdaňovací období, na vrub účtu uhrazené zálohy na daň během účetního období a úhrada doplatku splatné daně.

Pokud bylo na zálohách zaplaceno více, než činí daňová povinnost, má účet 341 aktivní zůstatek, který tak vyjadřuje pohledávku za finančním úřadem. Daň z příjmů, která zdaňuje výsledek hospodaření, je pro podnik nákladem.

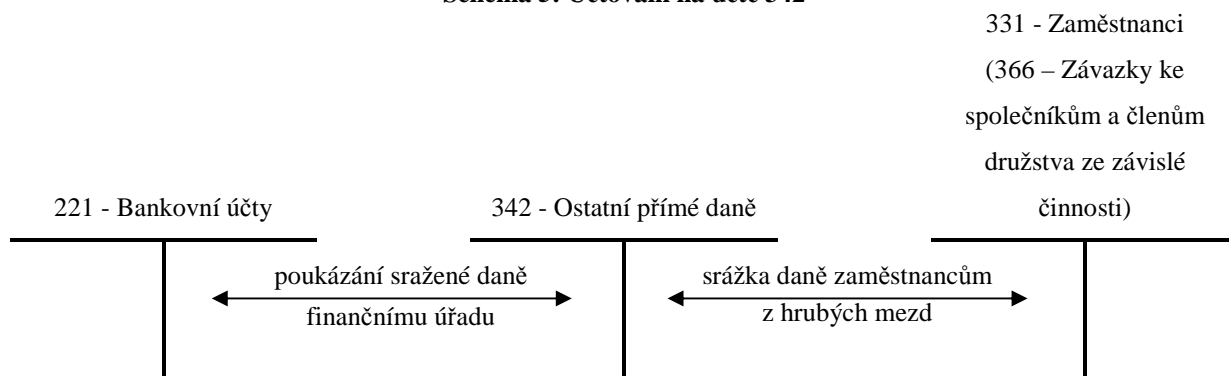
9.2 Účet 342 - Ostatní přímé daně

Účet 342 - *Ostatní přímé daně* slouží k evidenci daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a z funkčních požitků. Poplatníkem daně z příjmu ze závislé činnosti je zejména zaměstnanec, společník ve společnosti s ručením omezeným a komanditista v komanditní společnosti a člen družstva.

Zálohy na daň z příjmů nebo daň (např. srážková daň ve výši 15% ze mzdy nepřevyšující 5 000 Kč za kalendářní měsíc) za zaměstnance v průběhu zdaňovacího období odvádí zaměstnavatel podle zákona o daních z příjmů.

Roční zúčtování daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků za podmínek stanovených zákonem o správě daní a poplatků může sestavit zaměstnavatel za svého zaměstnance. V tomto případě zaměstnavatel zúčtuje také zálohy s konečným vyúčtováním daně.

Schéma 5: Účtování na účtě 342

Zdroj: Mrkosová, 2004

Ve prospěch účtu 342 se účtuje vznik daňové povinnosti a na vrub účtu odvedené zálohy na daň z příjmů. Sražená daň snižuje závazek podniku vůči zaměstnancům, družstevníkům, či společníkům.

Sražené zálohy se odvádějí finančnímu úřadu každý měsíc, přičemž roční vyúčtování daně z příjmů ze závislé činnosti za předchozí daňové období se provede nejpozději do konce měsíce března následujícího roku.

10. Podstatné změny v zákoně o daních z příjmů v posledních letech

V posledních letech docházelo ve vyspělých zemích světa ke snižování daňové zátěže. Klesaly především sazby přímých daní. Daňová povinnost občanů na dani z příjmu fyzických osob je v České republice jedna z nejnižších.

Nejvýznamnější změny nabyly účinnosti převážně od 1. 1. 2008.

V roce 2008 byla zavedena rovná daň ve výši 15% (platí také pro roky 2009 - 2011). V předchozích letech bylo zdanění progresivní.

Tabulka 7: Progresivní zdanění daně z příjmů fyzických osob

Základ daně		Daň	Ze základu přesahujícího
od Kč	do Kč		
0 Kč	121 200 Kč	12%	0%
121 200 Kč	218 400 Kč	14 544 Kč + 19%	121 200 Kč
218 400 Kč	331 200 Kč	33 012 Kč + 25%	218 400 Kč
331 200 Kč	a více	61 212 Kč + 32%	331 200 Kč

Zdroj: Vančurová, 2006

Zavedením lineární sazby daně ve výši 15% pozbylo smysl společné zdanění manželů, a proto bylo zrušeno. Pro podporu rodin, kdy je jeden z manželů v domácnosti kvůli výchově dětí, byla zvýšena sleva na dani na druhého z manželů.

V roce 2008 byl také zrušen minimální základ daně. Díky zvýšení slev na dani, vyjde nulová daň i podnikateli se základem daně do 165 600 Kč.

Další výraznou změnou je, že od roku 2008 už jako výdaj nelze uznat sociální pojistné, které bylo zaměstnavatelem zaměstnanci skutečně sraženo, anebo zaměstnancem zapláceno. Do základu daně se započítává i sociální pojistné, které za zaměstnance byl povinen hradit zaměstnavatel jako plátce daně (zavedena tzv. „superhrubá mzda“). Vyloučení zaplaceného pojistného na sociální a zdravotní pojištění z daňových výdajů platí i pro OSVČ při stanovování základu daně.

Paušalizace výdajů je zavedena pro snížení administrativních výdajů. V České republice jsou v posledních letech sazby paušálních výdajů spíše jedním z nástrojů daňové podpory podnikatelů a jejich opakované změny mají výrazné politické zázemí. Markantní zvýšení sazeb paušálních výdajů podstatně zvýšilo podíl poplatníků, kteří je využívají.

Tabulka 8: Paušalizace výdajů OSVČ - vývoj

Druh příjmu	2005 – 2008	2009	2010 - 2011
Příjmy ze zemědělské výroby	80%	80%	80%
Příjmy z řemeslných živností	60%	80%	80%
Příjmy z ostatních živností	50%	60%	60%
Příjmy z jiného podnikání a z nezávislého povolání	40%	60%	40%
Příjmy z převodu a využití práv	40%	60%	40%

Zdroj: zákon o daních z příjmů

Základ daně se snižuje o řadu odpočtů. Až do roku 2005 se používaly standardní i nestandardní odpočty. Od roku 2006 byly standardní odpočty nahrazeny slevami na dani, proto se nyní využívají jen nestandardní odpočty (nezdánitelné části základu daně a odčitatelné položky). Význam nestandardních odpočtů se za léta fungování daně z příjmů fyzických osob podstatně zvýšil, jejich počet se od roku 1993 téměř ztrojnásobil. Na druhé straně absolutní úspora plynoucí z těchto odpočtů klesá se snižující se nominální sazbou daně.

Tabulka 9: Slevy na dani - vývoj

Druh slevy	2007	2008 – 2010	2011
Základní	7 200 Kč	24 840 Kč	23 640 Kč
Na invaliditu poplatníka:			
Na invaliditu 1. a 2. Stupně	1 500 Kč	2 520 Kč	2 520 Kč
Na invaliditu 3. Stupně	3 000 Kč	5 040 Kč	5 040 Kč
Držitel průkazu ZTP/P	9 600 Kč	16 140 Kč	16 140 Kč
Pro studenta	2 400 Kč	4 020 Kč	4 020 Kč
Slevy na vyživovanou osobu:			
Na manžela(ku)	4 200 Kč	24 840 Kč	24 840 Kč
Na nezaopatřené dítě	6 000 Kč	11 604 Kč	11 604 Kč

Zdroj: zákon o daních z příjmů

Slevy na dani se od roku 2008 souběžně se zavedením lineární nominální sazby daně významně zvýšily. Po zrušení progresivní nominální sazby daně bylo třeba, aby jiný prvek konstrukce daně z příjmů fyzických osob převzal roli v zajištění progresivity daně.

Sleva na manžela (manželku) se od roku 2008 zvýšila nejvíce. Politické zdůvodnění je v tom, že by její výše měla kompenzovat zrušení společného zdanění manželů, které po přechodu na lineární nominální sazbu daně pozbylo smysl.

Sleva na poplatníka se pro rok 2011 snížila na 23 640 Kč za rok, resp. 1 970 Kč za měsíc. Toto snížení by mělo být uplatněno pouze za zdaňovací období roku 2011, v roce 2012 by se tato sleva na dani měla vrátit na hodnotu roku 2010, tj. 24 840 Kč.

11. Aplikace problematiky daně z příjmu na příkladu konkrétní OSVČ

11.1 Charakteristika analyzovaného subjektu

Osobou samostatně výdělečně činnou, kterou jsem si vybrala pro zpracování své diplomové práce, je podnikatelka provozující malý pension v Českém Krumlově. Pension se nachází v klidné části města a je v provozu celoročně.

Pension nabízí:

- 2 samostatné dvoulůžkové pokoje: menší pokoje vybavené televizí, satelitem a vlastním sociálním zařízením (celková kapacita 4 osoby),
- apartmá: 2 dvoulůžkové pokoje vybavené televizí, satelitem a vlastním sociálním zařízením (kapacita 4 osoby),
- velké apartmá: 2 dvoulůžkové pokoje, obývací pokoj vybavený televizí a satelitem, vlastní kuchyňka, šatna a sociální zařízení, možnost využití přistýlky (kapacita 5 osob).

Celková kapacita pensionu je tedy maximálně 13 osob.

Cena ubytování se pohybuje v rozmezí 400 - 500 Kč za osobu/noc v návaznosti na období. Cena je vyšší v letních měsících. V ceně je zahrnuta bohatá a pestrá snídaně (lze upravit i pro vegetariány). Pokud si host přeje ubytování bez snídaně, je cena nižší o 50 Kč. Hosté mohou volně využívat terasu, je zajištěno bezplatné parkování před domem. Možnost přístupu domácích zvířat, využití elektronické pošty a internetu.

Podnikatelka je v důchodu, přesto se o chod pensionu stará sama a nemá žádné zaměstnance.

Pension provozuje již od roku 1991. Díky malebnosti města Český Krumlov a vřelému přístupu hostitelky se do pensionu lidé často a rádi vrací. Kapacita pensionu bývá v letních měsících plně obsazena.

Navíc podnikatelka do konce roku 2006 pronajímala garáž sousedovi. Od počátku roku 2007 využívá garáž pro vlastní potřebu.

Vede daňovou evidenci. Daň z příjmu fyzických osob vychází se skutečných příjmů a výdajů.

Budu analyzovat posledních pět let, tedy období let 2006 – 2010. K nahlédnutí mi byla poskytnuta daňová přiznání za uplynulé roky. Ve všech zmiňovaných letech byla podnikatelská činnost zisková. Výsledek hospodaření se v těchto letech liší s maximálním rozmezím 50 000 Kč, proto je poměrně dobře porovnatelný. Ve všech letech byl základ daně vypočítáván na základě skutečných výdajů na dosažení, zajištění a udržení příjmů.

11.2 DPFO při uplatnění skutečných výdajů

11.2.1 Rok 2006

Struktura základu daně v roce 2006:

Základ daně se stanovil jako součet dílčích základů daně podle § 6 - § 10:

- dílčí základ daně příjmů ze závislé činnosti (§ 6)
- dílčí základ daně příjmů z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti (§ 7)
- dílčí základ daně příjmů z kapitálového majetku (§ 8)
- dílčí základ daně příjmů z pronájmu (§ 9)
- dílčí základ daně příjmů ostatní příjmy (§ 10)

V roce 2006 podnikatelka vedle provozování pensionu pronajímala garáž sousedovi. Přesto, že částka obdržená za pronájem za rok byla spíše symbolická, bylo třeba ji zahrnout do základu daně. Příjmy byly tedy rozloženy do dvou dílčích základů daně, a to:

Dílčí základ daně příjmů z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti podle § 7:

Příjmy ...	518 800 Kč
Výdaje ...	<u>- 130 266 Kč</u>
DZD podle § 7 ...	388 534 Kč

Dílčí základ daně příjmů z pronájmu podle § 9:

Příjmy ...	12 765 Kč
Výdaje ...	<u>- 0 Kč</u>
DZD podle § 9 ...	12 765 Kč

Vyplacený starobní důchod ... 159 132 Kč

Podnikatelka pobírala starobní důchod ve výši 13 261 Kč/měsíc, tj. za rok 159 132 Kč. Pro rok 2006 platilo, že od daně z příjmů je osvobozen vyplacený starobní důchod, jestliže celková částka nepřesáhne 198 000 Kč.

V tomto případě je tedy starobní důchod od daně osvobozen.

<i>Souhrn dílčích základů daně ...</i>	388 534 Kč
	<u>+ 12 765 Kč</u>
	401 299 Kč

Nezdanitelné části základu daně, odčitatelné položky

V roce 2006 bylo možné uplatnit:

- hodnota darů – v minimální výši 1 000 Kč nebo 2% z daňového základu, maximálně bylo možné uplatnit 10% základu daně
- odečet úroků – úroky z úvěrů na bydlení do maximální výše 300 000 Kč
- penzijní připojištění – do výše 12 000 Kč, částka musí být nejprve snížena o 6 000 Kč
- životní pojištění – do výše 12 000 Kč při splnění podmínek
- odborové příspěvky – až do výše 1,5% ze základu daně z příjmů ze závislé činnosti a funkčních požitků, nejvýše 3 000 Kč
- výzkum a vývoj a další částky podle zákona

Podnikatelka neuplatnila v roce 2006 žádné nezdanitelné části základu daně ani odčitatelné položky.

Základ daně po zaokrouhlení na celá sta Kč dolů ... 401 200 Kč

Výpočet daňové povinnosti pro rok 2006:

Zdanění v roce 2006 bylo progresivní. Lidé s vyššími příjmy odváděli vyšší daně. Základ daně byl rozdělen do 4 pásem, v každém pásmu byla uplatňována jiná sazba daně, přičemž platilo – čím vyšší pásmo, tím vyšší sazba.

Daň se vypočítala na základě následující tabulky:

Tabulka 10: Sazby DPFO pro rok 2006

Základ daně		Daň	Ze základu přesahujícího
od Kč	do Kč		
0 Kč	121 200 Kč	12%	0%
121 200 Kč	218 400 Kč	14 544 Kč + 19%	121 200 Kč
218 400 Kč	331 200 Kč	33 012 Kč + 25%	218 400 Kč
331 200 Kč	a více	61 212 Kč + 32%	331 200 Kč

Zdroj: Vančurová, 2006

V roce 2006 základ daně spadal do 4. pásma pro výpočet daňové povinnosti.

Daň se tedy stanovila jako součet částky 61 212 Kč a 32% ze základu přesahujícího 331 200 Kč, tedy 32% ze 70 000 Kč.

$$32\% \times (401\,200 - 331\,200) \rightarrow 0,32 \times 70\,000 = 22\,400 \text{ Kč}$$

61 212 Kč

+ 22 400 Kč

Daň ... 83 612 Kč

Uplatnění slev na dani

Tabulka 11: Slevy na dani v roce 2006

Slevy na dani	rok 2006
Na poplatníka	7 200 Kč
Na manželku	4 200 Kč
Na manželku s průkazem ZTP/P	8 400 Kč
Na poplatníka s částečným invalidním důchodem	1 500 Kč
Na poplatníka s plným invalidním důchodem	3 000 Kč
Na poplatníka s průkazem ZTP/P	9 600 Kč
Na studenta	2 400 Kč
Na nezaopatřené dítě	6 000 Kč

Zdroj: Vančurová, 2006

Slevu na poplatníka bylo možné uplatnit, pokud vyplacený starobní důchod nepřekročil u poplatníka v roce 2006 částku 38 040 Kč za kalendářní rok. V tomto případě byl vyplacen starobní důchod ve výši 159 132 Kč, tudíž na slevu nevznikl podnikatelce nárok.

Nevznikl nárok ani na žádnou další slevu.

11.2.2 Rok 2007

Struktura základu daně v roce 2007:

Základ daně se stanovil jako součet dílčích základů daně podle § 6 - § 10:

- dílčí základ daně příjmů ze závislé činnosti (§ 6)
- dílčí základ daně příjmů z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti (§ 7)
- dílčí základ daně příjmů z kapitálového majetku (§ 8)
- dílčí základ daně příjmů z pronájmu (§ 9)
- dílčí základ daně příjmů ostatní příjmy (§ 10)

V roce 2007 již základ daně tvořily pouze příjmy z provozování pensionu. Garáž, kterou podnikatelka v minulých letech pronajímala sousedovi, začala od roku 2007 používat pro soukromé účely.

Dílčí základ daně příjmů z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti podle § 7:

Příjmy ...	522 150 Kč
Výdaje ...	- <u>152 173 Kč</u>
DZD podle § 7 ...	369 977 Kč

Vyplacený starobní důchod ... 159 132 Kč

Podnikatelka pobírala starobní důchod ve výši 13 261 Kč/měsíc, tj. za rok 159 132 Kč. Pro rok 2007 platilo, že od daně z příjmů je osvobozen vyplácený starobní důchod, jestliže celková částka nepřesáhne 198 000 Kč.

V tomto případě je tedy starobní důchod od daně osvobozen.

Dílčí základ daně ... 369 977 Kč

Nezdanitelné části základu daně, odčitatelné položky

- hodnota darů – v minimální výši 1 000 Kč nebo 2% z daňového základu, maximálně bylo možné uplatnit 10% základu daně
- odečet úroků – úroky z úvěrů na bydlení do maximální výše 300 000 Kč
- penzijní připojištění – do výše 12 000 Kč, částka musí být nejprve snížena o 6 000 Kč
- životní pojištění – do výše 12 000 Kč při splnění podmínek

- odborové příspěvky – až do výše 1,5% ze základu daně z příjmů ze závislé činnosti a funkčních požitků, nejvýše 3 000 Kč
- výzkum a vývoj a další částky podle zákona
- úhrada za další vzdělávání – nově lze od roku 2007 odečíst od základu daně úhradu za zkoušky ověřující další vzdělávání do 10 000 Kč

Podnikatelka neuplatnila v roce 2007 žádné nezdaniitelné části základu daně ani odčitatelné položky.

Základ daně po zaokrouhlení na celá sta Kč dolů ... 369 900 Kč

Výpočet daňové povinnosti pro rok 2007:

Zdanění v roce 2007 bylo stejně jako v předchozím roce progresivní. Lidé s vyššími příjmy odváděli vyšší daně. Základ daně byl rozdělen do 4 pásem, v každém pásmu byla uplatňována jiná sazba daně, přičemž platilo – čím vyšší pásmo, tím vyšší sazba.

Daň se vypočítala na základě tabulky:

Tabulka 12: Sazby DPFO pro rok 2007

Základ daně		Daň	Ze základu přesahujícího
od Kč	do Kč		
0 Kč	121 200 Kč	12%	0%
121 200 Kč	218 400 Kč	14 544 Kč + 19%	121 200 Kč
218 400 Kč	331 200 Kč	33 012 Kč + 25%	218 400 Kč
331 200 Kč	a více	61 212 Kč + 32%	331 200 Kč

Zdroj: Vančurová, 2006

V roce 2007 základ daně spadal do posledního 4. pásmu pro výpočet daňové povinnosti. Daň se tedy vypočítala jako součet částek 61 212 Kč a 32% ze základu přesahujícího 331 200 Kč, tedy 32% z 38 700 Kč.

$$32\% \times (369\,900 - 331\,200) \rightarrow 0,32 \times 38\,700 = 12\,384 \text{ Kč}$$

61 212 Kč

+ 12 384 Kč

Daň ... 73 596 Kč

Uplatnění slev na dani

Tabulka 13: Slevy na dani v roce 2007

Slevy na dani	rok 2007
Na poplatníka	7 200 Kč
Na manželku	4 200 Kč
Na manželku s průkazem ZTP/P	8 400 Kč
Na poplatníka s částečným invalidním důchodem	1 500 Kč
Na poplatníka s plným invalidním důchodem	3 000 Kč
Na poplatníka s průkazem ZTP/P	9 600 Kč
Na studenta	2 400 Kč
Na nezaopatřené dítě	6 000 Kč

Zdroj: Vančurová, 2006

Slevu na poplatníka by bylo možné v roce 2007 uplatnit pouze v případě, že by vyplácený starobní důchod nepřekročil částku 38 040 Kč za kalendářní rok. Skutečně vyplácený důchod byl 159 132 Kč, tudíž slevu na poplatníka nebylo možné uplatnit.

Ani na žádnou z dalších slev nevznikl nárok.

11.2.3 Rok 2008

Struktura základu daně v roce 2008:

Základ daně se stanovil jako součet dílčích základů daně podle § 6 - § 10:

- dílčí základ daně příjmů ze závislé činnosti (§ 6)
- dílčí základ daně příjmů z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti (§ 7)
- dílčí základ daně příjmů z kapitálového majetku (§ 8)
- dílčí základ daně příjmů z pronájmu (§ 9)
- dílčí základ daně příjmů ostatní příjmy (§ 10)

V roce 2008 základ daně tvořil pouze dílčí základ daně příjmů z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti, tedy příjem z provozování pensionu.

Dílčí základ daně příjmů z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti podle § 7:

Příjmy ...	562 900 Kč
Výdaje ...	<u>- 168 892 Kč</u>
DZD podle § 7 ...	394 008 Kč

Vyplacený starobní důchod ... 159 132 Kč

Podnikatelka pobírala starobní důchod ve výši 13 261 Kč/měsíc, tj. za rok 159 132 Kč. V roce 2008 došlo k významným změnám v zákoně o dani z příjmu, přesto v roce 2008 zůstal od daně z příjmů osvobozen vyplacený starobní důchod, pokud jeho celková částka nepřesáhla 198 000 Kč.

V tomto případě je tedy starobní důchod od daně osvobozen.

Dílčí základ daně ... 394 008,-

Nezdanitelná část základu daně, odčitatelné položky

- hodnota darů – v minimální výši 1 000 Kč nebo 2% z daňového základu, maximálně bylo možné uplatnit 10% základu daně
- odečet úroků – úroky z úvěrů na bydlení do maximální výše 300 000 Kč
- penzijní připojištění – do výše 12 000 Kč, částka musí být nejprve snížena o 6 000 Kč
- životní pojištění – do výše 12 000 Kč při splnění podmínek
- odborové příspěvky – až do výše 1,5% ze základu daně z příjmů ze závislé činnosti a funkčních požitků, nejvýše 3 000 Kč
- výzkum a vývoj a další částky podle zákona
- úhrada za další vzdělávání – od základu daně lze odečíst úhradu za zkoušky ověřující další vzdělávání do 10 000 Kč

Podnikatelka neuplatnila ani v roce 2008 žádné nezdanitelné části základu daně ani odčitatelné položky.

Základ daně po zaokrouhlení na celá sta Kč dolů ... 394 000,-

Výpočet daňové povinnosti pro rok 2008:

Nejzásadnější změnou zákona o dani z příjmů v roce 2008 bylo pro fyzické osoby snižování daňových sazeb, respektive jednotná sazba pro všechny fyzické osoby ve výši 15 %

(tzv. rovná daň). Všechny osoby, bez ohledu na výši příjmu, mají stejnou sazbu daně 15 %. Daňová pásma se stala minulostí.

Výpočet daňové povinnosti v roce 2008 je tedy mnohem snazší, daň se vypočte jako 15% ze základu daně, tedy z částky 394 000 Kč.

$$0,15 \times 394\,000 = 59\,100 \text{ Kč}$$

Daň ... 59 100 Kč

Uplatnění slev na dani

Slevy na dani se v roce 2008 podstatně zvýšily. Došlo k výraznému zvýšení slevy na poplatníka a slevy na manžela/ku bez příjmů. Nově lze uplatnit základní slevu na poplatníka i u starobních důchodců.

Tabulka 14: Slevy na dani v roce 2008

Slevy na dani	rok 2008
Na poplatníka	24 840 Kč
Na manželku	24 840 Kč
Na manželku s průkazem ZTP/P	49 680 Kč
Na poplatníka s částečným invalidním důchodem	2 520 Kč
Na poplatníka s plným invalidním důchodem	5 040 Kč
Na poplatníka s průkazem ZTP/P	16 140 Kč
Na studenta	4 020 Kč
Na nezaopatřené dítě	10 680 Kč

Zdroj: Valouch, 2009

Sleva na poplatníka

Poplatníkem daně je osoba, která má příjmy. Do roku 2007 se sleva na poplatníka nevztahovala na starobní důchodce. Rozhodující byla výše starobního důchodu. Pouze pokud výše vypláceného starobního důchodu nepřesáhla 38 040 Kč, bylo možné uplatnit slevu na poplatníka. Od roku 2008 tomu již tak není. Slevu na poplatníka může uplatnit i starobní důchodce bez omezení.

Od vypočtené daně odečteme uznatelné slevy, v tomto případě tedy slevu na poplatníka. Slevu lze uplatnit v plné výši, tedy v částce 24 840 Kč.

Daň před slevami ...	59 100 Kč
Sleva na poplatníka ...	<u>- 24 840 Kč</u>
Daň po uplatnění slev	34 260 Kč

11.2.4 Rok 2009

Struktura základu daně v roce 2009:

Základ daně se stanovil jako součet dílčích základů daně podle § 6 - § 10:

- dílčí základ daně příjmů ze závislé činnosti (§ 6)
- dílčí základ daně příjmů z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti (§ 7)
- dílčí základ daně příjmů z kapitálového majetku (§ 8)
- dílčí základ daně příjmů z pronájmu (§ 9)
- dílčí základ daně příjmů ostatní příjmy (§ 10)

Základ daně tvoří v roce 2009 opět pouze příjem z provozování pensionu.

Dílčí základ daně příjmů z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti podle § 7:

Příjmy ...	589 450 Kč
Výdaje ...	<u>- 180 133 Kč</u>
<i>DZD podle § 7 ...</i>	409 317 Kč

Vyplacený starobní důchod ... 159 132 Kč

Podnikatelka pobírala starobní důchod ve výši 13 261 Kč/měsíc, tj. za rok 159 132 Kč. Počínaje 1. lednem 2009 jsou od daně z příjmů osvobozeny pravidelně vyplácené důchody nebo penze do částky nepřevyšující 36násobek minimální mzdy. Minimální mzda činila k tomuto datu 8 000 Kč a od daně z příjmů fyzických osob byl tudíž v tomto zdaňovacím období osvobozen starobní důchod, jehož roční výše nepřesáhla částku 288 000 Kč.

V tomto případě je tedy starobní důchod od daně osvobozen.

Dílčí základ daně ... 409 317 Kč

Nezdanitelná část základu daně, odčitatelné položky

- hodnota darů – v minimální výši 1 000 Kč nebo 2% z daňového základu, maximálně bylo možné uplatnit 10% základu daně

- odečet úroků – úroky z úvěrů na bydlení do maximální výše 300 000 Kč
- penzijní připojištění – do výše 12 000 Kč, částka musí být nejprve snížena o 6 000 Kč
- životní pojištění – do výše 12 000 Kč při splnění podmínek
- odborové příspěvky – až do výše 1,5% ze základu daně z příjmů ze závislé činnosti a funkčních požitků, nejvýše 3 000 Kč
- výzkum a vývoj a další částky podle zákona
- úhrada za další vzdělávání – od základu daně lze odečíst úhradu za zkoušky ověřující další vzdělávání do 10 000 Kč

Podnikatelka neuplatnila ani v roce 2009 žádné nezdanitelné části základu daně ani odčitatelné položky.

Základ daně po zaokrouhlení na celá sta Kč dolů ... 409 300 Kč

Výpočet daňové povinnosti pro rok 2009:

Původně mělo v roce 2009 dojít ke snížení sazby daně z 15% na 12,5%, k tomuto slibovanému snížení ale nakonec nedošlo. Pro rok 2009 zůstala tedy sazba daně na 15 %.

Daň se tedy vypočítá jednoduše, jako 15% ze základu daně 409 300 Kč.

$$0,15 \times 409\,300 = 61\,395 \text{ Kč}$$

Daň ... 61 395 Kč

Uplatnění slev na dani

V roce 2009 nedošlo oproti roku 2008 k žádným změnám ve výši slev na dani.

Tabulka 15: Slevy na dani v roce 2009

Slevy na dani	rok 2009
Na poplatníka	24 840 Kč
Na manželku	24 840 Kč
Na manželku s průkazem ZTP/P	49 680 Kč
Na poplatníka s částečným invalidním důchodem	2 520 Kč
Na poplatníka s plným invalidním důchodem	5 040 Kč
Na poplatníka s průkazem ZTP/P	16 140 Kč
Na studenta	4 020 Kč
Na nezaopatřené dítě	10 680 Kč

Zdroj: Valouch, 2009

Sleva na poplatníka

I v roce 2009 je možné uplatnit slevu na poplatníka 24 840 Kč, která se již vztahuje i na starobní důchodce.

Od vypočtené daně odečteme uznatelné slevy, v tomto případě tedy slevu na poplatníka. Slevu lze uplatnit v plné výši, tedy v částce 24 840 Kč.

Daň před slevami ...	61 395 Kč
Sleva na poplatníka ...	<u>- 24 840 Kč</u>
Daň po uplatnění slev	36 555 Kč

11.2.5 Rok 2010Struktura základu daně v roce 2010:

Základ daně se stanovil jako součet dílčích základů daně podle § 6 - § 10:

- dílčí základ daně příjmů ze závislé činnosti (§ 6)
- dílčí základ daně příjmů z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti (§ 7)
- dílčí základ daně příjmů z kapitálového majetku (§ 8)
- dílčí základ daně příjmů z pronájmu (§ 9)
- dílčí základ daně příjmů ostatní příjmy (§ 10)

V roce 2010 základ daně tvoří pouze příjem z provozování pensionu, tedy dílčí základ daně příjmů z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti.

Dílčí základ daně příjmů z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti podle § 7:

Příjmy ...	498 210 Kč
Výdaje ...	- <u>108 314 Kč</u>
DZD podle § 7 ...	389 896 Kč

Vyplacený starobní důchod ... 159 132 Kč

Podnikatelka pobírala starobní důchod ve výši 13 261 Kč/měsíc, tj. za rok 159 132 Kč. Stejně jako v roce 2009, v roce 2010 zůstává osvobození pravidelně vyplácených důchodů nebo penze do částky nepřevyšující 36násobek minimální mzdy. Minimální mzda je i v roce 2010 8 000 Kč a od daně z příjmů fyzických osob je osvobozen starobní důchod, jehož roční výše nepřesáhla částku 288 000 Kč.

V tomto případě je tedy starobní důchod od daně osvobozen.

Dílčí základ daně ... 389 896 Kč

Nezdanitelná část základu daně, odčitatelné položky

- hodnota darů – v minimální výši 1 000 Kč nebo 2% z daňového základu, maximálně bylo možné uplatnit 10% základu daně
- odečet úroků – úroky z úvěrů na bydlení do maximální výše 300 000 Kč
- penzijní připojištění – do výše 12 000 Kč, částka musí být nejprve snížena o 6 000 Kč
- životní pojištění – do výše 12 000 Kč při splnění podmínek
- odborové příspěvky – až do výše 1,5% ze základu daně z příjmů ze závislé činnosti a funkčních požitků, nejvýše 3 000 Kč
- výzkum a vývoj a další částky podle zákona
- úhrada za další vzdělávání – od základu daně lze odečíst úhradu za zkoušky ověřující další vzdělávání do 10 000 Kč

Podnikatelka neuplatnila ani v roce 2010 žádné nezdanitelné části základu daně ani odčitatelné položky.

Základ daně po zaokrouhlení na celá sta Kč dolů ... 389 800 Kč

Výpočet daňové povinnosti pro rok 2010:

Sazba pro rok 2010 zůstala stejná jako v roce 2009, tedy 15 %.

Výpočet daňové povinnosti je potom 15% z částky 389 800 Kč.

$$0,15 \times 389\,800 = 58\,470 \text{ Kč}$$

Daň ... 58 470,-

Uplatnění slev na dani

V roce 2010 nedošlo oproti roku 2009 k žádným změnám ve výši slev na dani.

Tabulka 16: Slevy na dani v roce 2010

Slevy na dani	rok 2010
Na poplatníka	24 840 Kč
Na manželku	24 840 Kč
Na manželku s průkazem ZTP/P	49 680 Kč
Na poplatníka s částečným invalidním důchodem	2 520 Kč
Na poplatníka s plným invalidním důchodem	5 040 Kč
Na poplatníka s průkazem ZTP/P	16 140 Kč
Na studenta	4 020 Kč
Na nezaopatřené dítě	10 680 Kč

Zdroj: Valouch, 2009

Sleva na poplatníka

I v roce 2010 je možné uplatnit slevu na poplatníka 24 840 Kč, která se vztahuje i na starobní důchodce.

Od vypočtené daně odečteme uznatelné slevy, v tomto případě tedy slevu na poplatníka. Slevu lze uplatnit v plné výši, tedy v částce 24 840 Kč.

Daň před slevami ...	58 470 Kč
Sleva na poplatníka ...	<u>- 24 840 Kč</u>
Daň po uplatnění slev	33 630 Kč

11.3 DPFO při uplatnění výdajů procentem z příjmů

Ve výdajích uplatněných procentem z příjmů jsou zahrnuty veškeré výdaje související s dosahováním příjmů z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti. Výdaje se vypočítávají procentem z příjmů podle toho, jaký druh příjmů máme. V tomto případě by se jednalo o „Příjmy z ostatních živností“ a „Příjmy z pronájmu“. Pokud se sejde více druhů příjmů, pro které platí různé procento na výdaje, evidují se zvlášť. Vývoj výše paušálních výdajů je uveden v následující tabulce:

Tabulka 17: Vývoj výše paušálních výdajů

Druh příjmu	2006 – 2008	2009	2010
Příjmy ze zemědělské výroby	80%	80%	80%
Příjmy z řemeslných živností	60%	80%	80%
Příjmy z ostatních živností	50%	60%	60%
Příjmy z jiného podnikání a z nezávislého povolání	40%	60%	40%
Příjmy z převodu a využití práv	40%	60%	40%
Příjmy z pronájmu	30%	30%	30%

Zdroj: zákon o daních z příjmů

11.3.1 Rok 2006

V roce 2006 bylo možné u příjmů z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti uplatnit paušální výdaje ve výši 50% (Příjmy z ostatních živností). Pro příjem z pronájmu bylo možné uplatnit paušální výdaje ve výši 30%.

Dílčí základ daně příjmů z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti podle § 7:

Příjmy ... 518 800 Kč

Výdaje vypočteme jako 50% z příjmů, tedy z částky 518 800 Kč.

Výdaje ... - 259 400 Kč

DZD podle § 7 ... 259 400 Kč

Dílčí základ daně příjmů z pronájmu podle § 9:

Příjmy ... 12 765 Kč

U příjmů z pronájmu výdaje vypočteme jako 30% z příjmů, tedy z částky 12 765 Kč.

Výdaje ... - 3 830 Kč

DZD podle § 9 ... 8 935 Kč

Vyplacený starobní důchod ... 159 132 Kč

Podnikatelka pobírala starobní důchod ve výši 13 261 Kč/měsíc, tj. za rok 159 132 Kč. Pro rok 2006 platilo, že od daně z příjmů je osvobozen vyplacený starobní důchod, jestliže celková částka nepřesáhne 198 000 Kč.

V tomto případě je tedy starobní důchod od daně osvobozen.

Souhrn dílčích základů daně ... 259 400 Kč

+ 8 935 Kč

268 335 Kč

Nezdanitelné části základu daně, odčitatelné položky

Podnikatelka neuplatnila v roce 2006 žádné nezdanitelné části základu daně ani odčitatelné položky.

Základ daně po zaokrouhlení na celá sta Kč dolů ... 268 300,-

Výpočet daňové povinnosti pro rok 2006:

Zdanění v roce 2006 bylo progresivní. Lidé s vyššími příjmy odváděli vyšší daně. Základ daně byl rozdělen do 4 pásem, v každém pásmu byla uplatňována jiná sazba daně, přičemž platilo – čím vyšší pásmo, tím vyšší sazba.

Daň se vypočítala na základě následující tabulky:

Tabulka 18: Sazby DPFO pro rok 2006

Základ daně		Daň	Ze základu přesahujícího
od Kč	do Kč		
0 Kč	121 200 Kč	12%	0%
121 200 Kč	218 400 Kč	14 544 Kč + 19%	121 200 Kč
218 400 Kč	331 200 Kč	33 012 Kč + 25%	218 400 Kč
331 200 Kč	a více	61 212 Kč + 32%	331 200 Kč

Zdroj: Vančurová, 2006

V případě využití výdajových paušálů spadá základ daně do 3. pásma pro výpočet daňové povinnosti. Ve srovnání s uplatňováním skutečných výdajů se základ daně v roce 2006 v tabulce posunul o 1 pásmo níž.

Daňová povinnost by v roce 2006 byla vypočtena jakou součet částek 33 012 Kč a 25% ze základu přesahujícího 218 400 Kč, tedy 25% z částky 49 900 Kč.

$$25\% \times (268\,300 - 218\,400) \rightarrow 0,25 \times 49\,900 = 12\,475 \text{ Kč}$$

33 012 Kč

+ 12 475 Kč

Daň ... 45 487 Kč

Uplatnění slev na dani

Tabulka 19: Slevy na dani v roce 2006

Slevy na dani	rok 2006
Na poplatníka	7 200 Kč
Na manželku	4 200 Kč
Na manželku s průkazem ZTP/P	8 400 Kč
Na poplatníka s částečným invalidním důchodem	1 500 Kč
Na poplatníka s plným invalidním důchodem	3 000 Kč
Na poplatníka s průkazem ZTP/P	9 600 Kč
Na studenta	2 400 Kč
Na nezaopatřené dítě	6 000 Kč

Zdroj: Vančurová, 2006

Slevu na poplatníka bylo možné uplatnit, pokud vyplacený starobní důchod nepřekročil u poplatníka v roce 2006 částku 38 040 Kč za kalendářní rok. V tomto případě byl vyplacen starobní důchod ve výši 159 132 Kč, tudíž na slevu nevznikl podnikatelce nárok.

Nevznikl nárok ani na žádnou další slevu.

11.3.2 Rok 2007

V roce 2007 bylo možné u příjmů z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti uplatnit paušální výdaje ve výši 50% (Příjmy z ostatních živností).

Dílčí základ daně příjmů z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti podle § 7:

Příjmy ... 522 150 Kč

Výdaj za rok 2007 by se vypočetl jako 50% z příjmů, tedy z částky 522 150 Kč.

Výdaje ... - 261 075 Kč

DZD podle § 7 ... 261 075 Kč

Vyplacený starobní důchod ... 159 132 Kč

Podnikatelka pobírala starobní důchod ve výši 13 261 Kč/měsíc, tj. za rok 159 132 Kč. Pro rok 2007 platilo, že od daně z příjmů je osvobozen vyplácený starobní důchod, jestliže celková částka nepřesáhne 198 000 Kč.

V tomto případě je tedy starobní důchod od daně osvobozen.

Dílčí základ daně ... 261 075 Kč

Nezdanitelné části základu daně, odčitatelné položky

Podnikatelka neuplatnila v roce 2007 žádné nezdanitelné části základu daně ani odčitatelné položky.

Základ daně po zaokrouhlení na celá sta Kč dolů ... 261 000 Kč

Výpočet daňové povinnosti pro rok 2007:

Zdanění v roce 2007 bylo stejně jako v předchozím roce progresivní.

Daň by se vypočetla na základě tabulky:

Tabulka 20: Sazby DPFO pro rok 2007

Základ daně		Daň	Ze základu přesahujícího
od Kč	do Kč		
0 Kč	121 200 Kč	12%	0%
121 200 Kč	218 400 Kč	14 544 Kč + 19%	121 200 Kč
218 400 Kč	331 200 Kč	33 012 Kč + 25%	218 400 Kč
331 200 Kč	a více	61 212 Kč + 32%	331 200 Kč

Zdroj: Vančurová, 2006

V případě využití paušálních výdajů spadá základ daně do 3. pásma pro výpočet daňové povinnosti. Ve srovnání s uplatňováním skutečných výdajů se základ daně v roce 2007 posunul v tabulce o 1 pásmo níž.

Daňová povinnost by v roce 2007 byla vypočtena jako součet částek 33 012 Kč a 25% ze základu přesahujícího 218 400 Kč, tedy 25% z částky 42 600 Kč.

$$25\% \times (261\,000 - 218\,400) \rightarrow 0,25 \times 42\,600 = 10\,650 \text{ Kč}$$

33 012 Kč

+ 10 650 Kč

Daň ... 43 662 Kč

Uplatnění slev na dani

Tabulka 21: Slevy na dani v roce 2007

Slevy na dani	rok 2007
Na poplatníka	7 200 Kč
Na manželku	4 200 Kč
Na manželku s průkazem ZTP/P	8 400 Kč
Na poplatníka s částečným invalidním důchodem	1 500 Kč
Na poplatníka s plným invalidním důchodem	3 000 Kč
Na poplatníka s průkazem ZTP/P	9 600 Kč
Na studenta	2 400 Kč
Na nezaopatřené dítě	6 000 Kč

Zdroj: Vančurová, 2006

Slevu na poplatníka by bylo možné v roce 2007 uplatnit pouze v případě, že by vyplácený starobní důchod nepřekročil částku 38 040 Kč za kalendářní rok. Skutečně vyplácený důchod byl 159 132 Kč, tudíž slevu na poplatníka nebylo možné uplatnit.

Ani na žádnou z dalších slev nevznikl nárok.

11.3.3 Rok 2008

Ani v roce 2008 se paušál nezměnil, u příjmů z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti bylo možné uplatnit paušální výdaje ve výši 50% (Příjmy z ostatních živností).

Dílčí základ daně příjmů z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti podle § 7:

Příjmy ... 562 900 Kč

Výdaje za rok 2008 by se vypočítaly jako 50% z příjmů, tedy z částky 562 900 Kč.

Výdaje ... - 281 450 Kč

DZD podle § 7 ... 281 450 Kč

Vyplácený starobní důchod ... 159 132 Kč

Podnikatelka pobírala starobní důchod ve výši 13 261 Kč/měsíc, tj. za rok 159 132 Kč. Ačkoliv v roce 2008 došlo ke značným změnám v zákoně o dani z příjmu, i v roce 2008 zůstal od daně z příjmů osvobozen vyplácený starobní důchod, pokud jeho celková částka nepřesáhne 198 000 Kč.

V tomto případě je tedy starobní důchod od daně osvobozen.

Dílčí základ daně ... 281 450 Kč

Nezdanitelná část základu daně, odčitatelné položky

Podnikatelka neuplatnila ani v roce 2008 žádné nezdanitelné části základu daně ani odčitatelné položky.

Základ daně po zaokrouhlení na celá sta Kč dolů ... 281 400 Kč

Výpočet daňové povinnosti pro rok 2008:

Všechny osoby, bez ohledu na výši příjmu, mají v roce 2008 stejnou sazbu daně, a to 15 %.

Daň by se tedy vypočetla jako 15% ze stanoveného základu daně, tedy z částky 281 400 Kč.

$$0,15 \times 281\,400 = 42\,210 \text{ Kč}$$

Daň ... 42 210 Kč

Uplatnění slev na dani

Slevy na dani se v roce 2008 podstatně zvýšily. Došlo k výraznému zvýšení slevy na poplatníka a slevy na manžela/ku bez příjmů. Nově lze uplatnit základní slevu na poplatníka i u starobních důchodců.

Tabulka 22: Slevy na dani v roce 2008

Slevy na dani	rok 2008
Na poplatníka	24 840 Kč
Na manželku	24 840 Kč
Na manželku s průkazem ZTP/P	49 680 Kč
Na poplatníka s částečným invalidním důchodem	2 520 Kč
Na poplatníka s plným invalidním důchodem	5 040 Kč
Na poplatníka s průkazem ZTP/P	16 140 Kč
Na studenta	4 020 Kč
Na nezaopatřené dítě	10 680 Kč

Zdroj: Valouch, 2009

Sleva na poplatníka

Od vypočtené daně odečteme uznatelné slevy, v tomto případě tedy slevu na poplatníka. Slevu lze uplatnit v plné výši, tedy v částce 24 840 Kč.

Daň před slevami ...	42 210 Kč
Sleva na poplatníka ...	<u>- 24 840 Kč</u>
<i>Daň po uplatnění slev</i>	17 370 Kč

11.3.4 Rok 2009

V roce 2009 došlo ke zvýšení procenta paušálních výdajů. U příjmů z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti bylo možné uplatnit vyšší paušální výdaje, a to ve výši 60% (Příjmy z ostatních živností).

Dílčí základ daně příjmů z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti podle § 7:

Příjmy ... 589 450 Kč

Výdaje lze uplatnit pro rok 2009 paušálem ve výši 60%. Výdaje by se tedy vypočetly jako 60% z příjmů, tedy z částky 589 450 Kč.

Výdaje ... - 353 670 Kč

DZD podle § 7 ... 235 780 Kč

Vyplacený starobní důchod ... 159 132 Kč

Podnikatelka pobírala starobní důchod ve výši 13 261 Kč/měsíc, tj. za rok 159 132 Kč. Počínaje 1. lednem 2009 jsou od daně z příjmů osvobozeny pravidelně vyplácené důchody, jejichž roční výše nepřesáhla částku 288 000 Kč.

V tomto případě je tedy starobní důchod od daně osvobozen.

Dílčí základ daně ... 235 780 Kč

Nezdanitelná část základu daně, odčitatelné položky

Podnikatelka neuplatnila ani v roce 2009 žádné nezdanitelné části základu daně ani odčitatelné položky.

Základ daně po zaokrouhlení na celá sta Kč dolů ... 235 700 Kč

Výpočet daňové povinnosti pro rok 2009:

Původně mělo v roce 2009 dojít ke snížení sazby daně z 15% na 12,5%, k tomuto slibovanému snížení ale nakonec nedošlo. Pro rok 2009 zůstala tedy sazba daně na 15 %.

Daň by se vypočetla jako 15% ze stanoveného základu daně, tedy z částky 235 700 Kč.

$0,15 \times 235\,700 = 35\,355$ Kč

Daň ... 35 355 Kč

Uplatnění slev na dani

V roce 2009 nedošlo oproti roku 2008 k žádným změnám ve výši slev na dani.

Tabulka 23: Slevy na dani v roce 2009

Slevy na dani	rok 2009
Na poplatníka	24 840 Kč
Na manželku	24 840 Kč
Na manželku s průkazem ZTP/P	49 680 Kč
Na poplatníka s částečným invalidním důchodem	2 520 Kč
Na poplatníka s plným invalidním důchodem	5 040 Kč
Na poplatníka s průkazem ZTP/P	16 140 Kč
Na studenta	4 020 Kč
Na nezaopatřené dítě	10 680 Kč

Zdroj: Valouch, 2009

Sleva na poplatníka

I v roce 2009 je možné uplatnit slevu na poplatníka 24 840 Kč, která se již vztahuje i na starobní důchodce.

Od vypočtené daně odečteme uznatelné slevy, v tomto případě tedy slevu na poplatníka. Slevu lze uplatnit v plné výši, tedy v částce 24 840 Kč.

Daň před slevami ...	35 355 Kč
Sleva na poplatníka ...	<u>- 24 840 Kč</u>
Daň po uplatnění slev	10 515 Kč

11.3.5 Rok 2010

V roce 2010 nedošlo ve výši procent paušálních výdajů k žádným změnám. U příjmů z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti bylo možné uplatnit paušální výdaje ve výši 60% (Příjmy z ostatních živností).

Dílčí základ daně příjmů z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti podle § 7:

Příjmy ...	498 210 Kč
------------	------------

Výdaje lze za rok 2010 uplatnit paušálem ve výši 60%. Výdaje by se tedy vypočetly jako 60% z příjmů, tedy z částky 498 210 Kč.

Výdaje ...	<u>- 298 926 Kč</u>
<i>DZD podle § 7 ...</i>	199 284 Kč

Vyplacený starobní důchod ... 159 132 Kč

Podnikatelka pobírala starobní důchod ve výši 13 261 Kč/měsíc, tj. za rok 159 132 Kč. V roce 2010 zůstává osvobození pravidelně vyplácených důchodů nebo penze do částky nepřevyšující 36násobek minimální mzdy, tedy 288 000 Kč.

V tomto případě je tedy starobní důchod od daně osvobozen.

Dílčí základ daně ... 199 284 Kč

Nezdanitelná část základu daně, odčitatelné položky

Podnikatelka neuplatnila ani v roce 2010 žádné nezdanitelné části základu daně ani odčitatelné položky.

Základ daně po zaokrouhlení na celá sta Kč dolů ... 199 200 Kč

Výpočet daňové povinnosti pro rok 2010:

Sazba pro rok 2010 zůstala stejná jako v roce 2009, tedy 15 %.

Daň by se vypočetla jako 15% ze stanoveného základu daně, tedy z částky 199 200 Kč.

$$0,15 \times 199\,200 = 29\,880 \text{ Kč}$$

Daň ... 29 880 Kč

Uplatnění slev na dani

V roce 2010 nedošlo oproti roku 2009 k žádným změnám ve výši slev na dani.

Tabulka 24: Slevy na dani v roce 2010

Slevy na dani	rok 2010
Na poplatníka	24 840 Kč
Na manželku	24 840 Kč
Na manželku s průkazem ZTP/P	49 680 Kč
Na poplatníka s částečným invalidním důchodem	2 520 Kč
Na poplatníka s plným invalidním důchodem	5 040 Kč
Na poplatníka s průkazem ZTP/P	16 140 Kč
Na studenta	4 020 Kč
Na nezaopatřené dítě	10 680 Kč

Zdroj: Valouch, 2009

Sleva na poplatníka

I v roce 2010 je možné uplatnit slevu na poplatníka 24 840 Kč, která se vztahuje i na starobní důchodce.

Od vypočtené daně odečteme uznatelné slevy, v tomto případě tedy slevu na poplatníka. Slevu lze uplatnit v plné výši, tedy v částce 24 840 Kč.

Daň před slevami ...	29 880 Kč
Sleva na poplatníka ...	<u>- 24 840 Kč</u>
Daň po uplatnění slev	5 040 Kč

12. Zhodnocení propočtených variant

Tabulka 25: Skutečně odváděná daň

Rok	Příjmy	výdaje	ZD	daň
2006	531 565 Kč	130 266 Kč	401 200 Kč	83 612 Kč
2007	522 150 Kč	152 173 Kč	369 900 Kč	73 596 Kč
2008	562 900 Kč	168 892 Kč	394 000 Kč	34 260 Kč
2009	589 450 Kč	180 133 Kč	409 300 Kč	36 555 Kč
2010	498 210 Kč	108 314 Kč	389 800 Kč	33 630 Kč

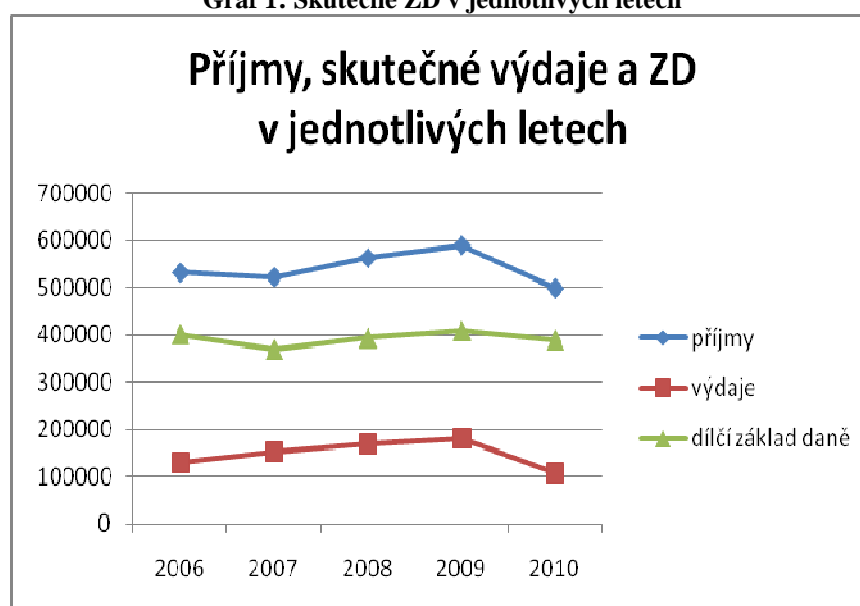
Zdroj: vlastní výpočet

Tabulka 26: Varianta výpočtu daně s využitím paušálních výdajů

Rok	Příjmy	výdaje %	ZD	daň
2006	531 565 Kč	263 230 Kč	268 300 Kč	45 487 Kč
2007	522 150 Kč	261 075 Kč	261 000 Kč	43 662 Kč
2008	562 900 Kč	281 450 Kč	281 400 Kč	17 370 Kč
2009	589 450 Kč	353 670 Kč	235 700 Kč	10 515 Kč
2010	498 210 Kč	298 926 Kč	199 200 Kč	5 040 Kč

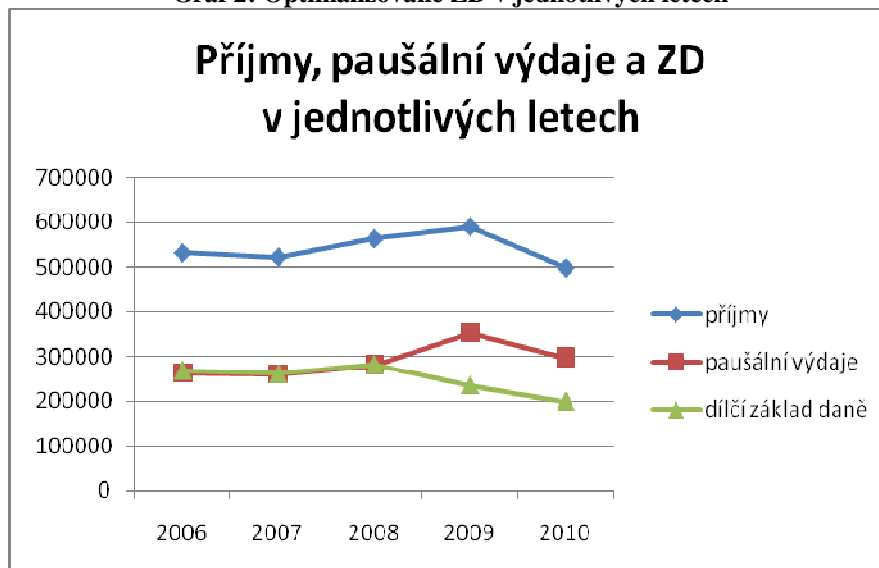
Zdroj: vlastní výpočet

Graf 1: Skutečné ZD v jednotlivých letech

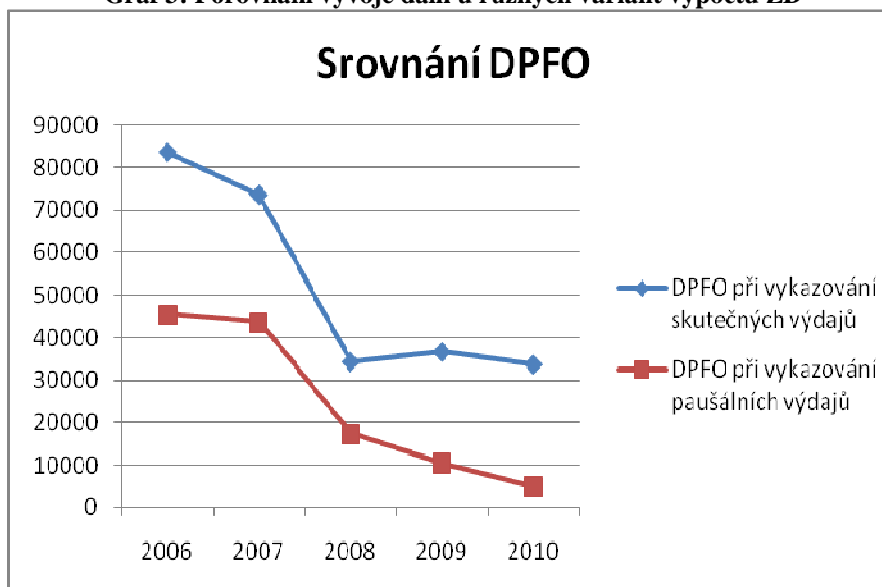
Zdroj: vlastní návrh

Graf 2: Optimalizované ZD v jednotlivých letech

Zdroj: vlastní návrh

Graf 3: Porovnání vývoje daní u různých variant výpočtu ZD

Zdroj: vlastní návrh

V roce 2006 byla v České republice daň z příjmů fyzických osob progresivní. Skutečný základ daně činil u podnikatelky 401 200 Kč, na dani bylo potom zaplacen 83 612 Kč. Nebylo možné uplatnit slevu na poplatníka. Kdyby podnikatelka vypočítávala výdaje procentem z příjmů, což bylo v roce 2006 50% pro příjmy ze živnosti a 30% pro příjmy z pronájmu, základ daně by se snížil na částku 268 300 Kč a na dani by pak byla zaplacená částka 45 487 Kč, což je téměř o polovinu méně, než bylo na dani skutečně zaplacen.

V roce 2007 byla daň stejně jako v roce 2006 progresivní. Skutečný základ daně činil 369 900 Kč, na dani bylo odvedeno 73 596 Kč. Ani v roce 2007 nebylo možné uplatnit slevu na poplatníka. Při výpočtu varianty výdajů uplatňovaných procentem z příjmů, které bylo možné uplatnit ve výši 50% pro příjmy ze živnosti, se základ daně snížil na 261 000 Kč a na dani by při této variantě bylo zaplacen 43 662 Kč, tudíž by podnikatelka opět výrazně ušetřila.

V roce 2008 došlo k významné změně ve zdanění příjmů fyzických osob, bylo zrušeno progresivní zdanění a zavedeno zdanění lineární sazbou 15%, která je stejná pro všechny poplatníky. Skutečný základ daně činil 394 000 Kč a na dani bylo odvedeno 34 260 Kč. Zaplacená daň byla výrazně nižší než v předchozích letech, a to také v důsledku toho, že důchodcům byla dána možnost využít slevu na poplatníka. Při vykazování skutečných výdajů došlo ke značnému snížení daňové povinnosti, oproti předchozím rokům téměř na polovinu. Přesto kdyby byly výdaje uplatňovány procentem z příjmů, které bylo stejně jako v předchozích letech pro příjmy z podnikání 50%, základ daně by se snížil na částku 281 400 Kč a na dani by pak bylo zaplacen 17 370 Kč, což je opět téměř polovina skutečně zaplacené daně.

V roce 2009 mělo dojít ke snížení sazby daně na 12,5%, nakonec však daň zůstala na stejné výši jako v roce 2008, tedy 15%. Základ daně činil 409 300 Kč a na dani bylo zaplacen 36 555 Kč, byla uplatněna sleva na poplatníka. Při výpočtu varianty uplatnění výdajů procentem z příjmů, které se v roce 2009 zvýšilo pro příjmy ze živnosti na 60%, by základ daně činil 235 700 Kč a na dani by bylo zaplacen 10 515 Kč, což představuje velký rozdíl proti skutečně zaplacené dani.

V roce 2010 se sazba daně neměnila, zůstala sazba 15%. Skutečný základ daně činil 389 800 Kč a na dani bylo zaplacen 33 630 Kč, byla uplatněna sleva na poplatníka. Kdyby podnikatelka uplatnila výdaje procentem z příjmů, které pro rok 2010 činilo 60%, základ daně by se snížil na částku 199 200 Kč a na dani by byla zaplacen výrazně nižší částka, a to pouhých 5 040 Kč.

Jelikož podnikatelka dosahovala ve všech letech vysokých příjmů a k tomu poměrně nízkých výdajů, daňová povinnost byla vysoká. V době, kdy byla daň progresivní, tj. v letech 2006 a 2007 podnikatelka spadala do 4. pásma pro výpočet daňové povinnosti, tj. její základ daně byl zdaňován nejvyšší sazbou daně. Po přechodu na rovnou daň, kdy pro všechny poplatníky platí sazba daně 15%, je rozdíl v placené dani proti předchozím rokům zhruba o polovinu nižší. Velkou roli hrálo také zavedení možnosti uplatnění slevy na poplatníka pro starobní důchodce.

V rámci úspory na dani by pro podnikatelku bylo nejvhodnější, kdyby přešla na uplatňování výdajů procentem z příjmů. Dosahuje vysokých příjmů, ale výdaje jsou nižší. Při uplatnění výdajů procentem z příjmů by po provedených propočtech došlo k výrazné úspoře na dani, kdy by ve všech letech byla daňová povinnost téměř o polovinu nižší. Využívání paušálních výdajů je nejjednodušší a často i nejvýhodnější způsob, jak uplatnit výdaje v daňovém přiznání. Podnikatelka by nemusela uchovávat doklady za výdaje, mohla by vést pouze evidenci příjmů a pohledávek a v neposlední řadě by dosáhla nižšího základu daně.

V roce 2011 bych podnikatelce doporučila přejít na uplatňování výdajů procentem z příjmů. Musela by za rok 2010 podat dodatečné daňové přiznání. Základ by se upravil o pohledávky, závazky a zásoby vykázané v evidenci k 31. 12. 2010. Pohledávky a zásoby by základ daně zvýšily, neuhrazené závazky naopak snížily. Příjmy z pohledávek, o které by se zvýšil daňový základ za rok 2010, by se do příjmů v dalších letech již nepočítaly. Pokud by bylo třeba doplatit daň, patrně by finanční úřad vyměřil penále, ale je možné požádat o jeho prominutí.

13. Závěr

Cílem této diplomové práce bylo popsat a porovnat problematiku daně z příjmů fyzických osob v roce 2010 a v minulých letech a postihnout nejdůležitější změny. V první řadě bylo nezbytné seznámit se s problematikou zdaňování příjmů fyzických osob.

Předmět daně z příjmů fyzických osob je rozdělen do pěti dílčích základů daně (§ 6 – 10 ZDP). U osob samostatně výdělečně činných se jedná především o zdaňování příjmů z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti podle § 7 ZDP. Mohou však spadat i do ostatních dílčích základů daně. Pro každého poplatníka je důležité přesně zařadit jednotlivé příjmy do jedné z pěti skupin druhů příjmů, nesprávné zařazení totiž může vést k chybám ve stanovení základu daně a daňové povinnosti.

V posledních letech daň z příjmů fyzických osob prošla velkými změnami. Nejvýznamnější změny nabyly účinnosti převážně od 1. 1. 2008, kdy byla zavedena rovná sazba daně 15%, a tak bylo zrušeno progresivní zdanění. Stejně tak vyloučení pojistného na sociální a zdravotní pojištění z daňových výdajů bylo změnou pro rok 2008. Došlo také k výraznému zvýšení slev na dani, zrušení společného zdanění manželů a zrušení minimálního základu daně. Možnost paušalizace výdajů, která je dána osobám samostatně výdělečně činným, prošla mnoha změnami. V průběhu let docházelo k postupnému zvyšování sazeb paušálních výdajů.

Pro svou diplomovou práci jsem si vybrala osobu samostatně výdělečně činnou, podnikatelku provozující malý pension v Českém Krumlově, která zdaňuje příjmy podle § 7 ZDP. Podnikatelka je v důchodu, přesto se o chod pensionu stará sama. Analýza daně z příjmů fyzických osob byla provedena za uplynulá léta 2006 – 2010 z údajů poskytnutých mi podnikatelkou a z daňových přiznání, do kterých mi bylo umožněno nahlédnout. Podnikatelská činnost byla ve všech letech zisková. Příjmy byly vysoké, pension funguje již řadu let a je dobře zavedený, zatímco výdaje byly v poměru k příjmům poměrně nízké. Základ daně byl vysoký, stejně tak tedy daňová povinnost.

V letech 2006 a 2007, kdy daň z příjmů fyzických osob byla progresivní, podnikatelka spadala do 4. pásma pro výpočet daňové povinnosti, tj. její základ daně byl zdaňován nejvyšší sazbou daně. V roce 2008 byla zavedena rovná daň, kdy pro všechny poplatníky platí sazba daně 15%. Placená daň proti předchozím rokům byla zhruba o polovinu nižší. Velkou roli hrálo také zavedení možnosti uplatnění slevy na poplatníka pro starobní důchodce.

V rámci úspory na dani bych podnikatelce doporučila přejít na uplatňování výdajů procentem z příjmů. Nemusela by uchovávat doklady za výdaje, mohla by vést pouze

evidenci příjmů a pohledávek a v neposlední řadě by dosáhla nižšího základu daně a tím i nižší daňové povinnosti. Za rok 2010 by musela podat dodatečné daňové přiznání kvůli úpravě základu daně o pohledávky, závazky a zásoby.

14. Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje:

Macháček, I.: Daň z příjmů fyzických osob 2010 - praktická pomůcka k daňové optimalizaci. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 2010. 272 s. ISBN 978-80-7400-188-8

Mrkosová, J.: Účetnictví 2004. 1. vyd. Brno: Computer Press, 2004. 276 s. ISBN 80-251-0126-6.

Valouch, P.: Daňové tipy a triky pro fyzické osoby 2009 – jak ušetřit na dani z příjmů. 1. vyd. Praha: GRADA Publishing, 2010. 128 s. ISBN 978-80-247-3332-6.

Vančurová, A., Láchová, L.: Daňový systém ČR 2010. 10. vyd. Praha: VOX, 2010. 355 s. ISBN 978-80-86324-86-9.

Vančurová, A., Láchová, L.: Daňový systém ČR 2006. 8. vyd. Praha: VOX, 2006. 324 s. ISBN 80-86324-60-5.

Vybíhal, V.: Zdaňování příjmů fyzických osob 2010 – praktický průvodce. 6. vyd. Praha: GRADA Publishing, 2010. 224 s. ISBN 978-80-247-3426-2.

Rylová, Z., Tunkrová Z., Šulc, I., Krůček, Z.: Daňové zákony 2010 v úplném znění k 1. 1. 2010 s komentářem změn. 6. vyd. Brno: Computer Press, 2010. 200 s. ISBN 978-80-251-2904-3.

Ryneš, P.: Podvojný účetnictví a účetní závěrka 2007. 7. vyd. Olomouc: ANAG, 2007. 930 s. ISBN 978-80-7263-368-5.

ÚZ č. 707. Účetnictví podnikatelů, audit. Ostrava: Sagit, 2009. 176 s. ISBN 978-80-7208-722-8.

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů

Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví

Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník

Zdroje v elektronické podobě:

BusinessInfo : *Oficiální portál pro podnikání a export* [online]. 2008 [cit. 2010-12-09].

Daňový systém České republiky. Dostupné z WWW:

<<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/dane-ucetnictvi/danovy-system-ceske-republiky/1000465/39277/>>.

BusinessInfo : *Oficiální portál pro podnikání a export* [online]. 2010 [cit. 2011-03-06].

Nejdůležitější změny v oblasti daní z příjmů v roce 2011. Dostupné z WWW:

<<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/dan-z-prijmu/nejdulezitejsi-zmeny-dan-prijem-2011/1001654/59241/>>.

Finance [online]. 2010 [cit. 2010-11-22]. Kdy lze uplatnit daňové zvýhodnění na děti?.

Dostupné z WWW: <<http://www.finance.cz/zpravy/finance/253132-kdy-lze-uplatnit-danove-zvyhodneni-na-deti-/>>.

Měšec [online]. 2011 [cit. 2011-01-04]. Příjmy ze závislé činnosti a funkčních požitků.

Dostupné z WWW: <<http://www.mesec.cz/dane/dan-z-prijmu/pruvodce/prijmy-ze-zavisle-cinnosti-a-funkcnich-pozitku/>>.

Podnikatel [online]. 2011 [cit. 2011-02-10]. Co jsou paušální výdaje. Dostupné z WWW:

<<http://www.podnikatel.cz/dane/ucetnictvi-danova-evidence/co-jsou-pausalni-vydaje/>>.

Sagit [online]. 2008 [cit. 2011-11-23]. Zdaňovací období daní z příjmů. Dostupné z WWW:

<http://www.sagit.cz/pages/lexikonheslatxt.asp?cd=74&typ=r&levelid=da_587.htm>.

15. Seznam tabulek, schémat, grafů a zkratk

15.1 Seznam tabulek

Tabulka 1: Dílčí a samostatné základy daně

Tabulka 2: Dílčí základy daně z příjmů fyzických osob

Tabulka 3: Paušalizace výdajů

Tabulka 4: Výpočet daňové povinnosti

Tabulka 5: Slevy na dani

Tabulka 6: Výše placených záloh

Tabulka 7: Progresivní zdanění daně z příjmů fyzických osob

Tabulka 8: Paušalizace výdajů OSVČ - vývoj

Tabulka 9: Slevy na dani - vývoj

Tabulka 10: Sazby DPFO pro rok 2006

Tabulka 11: Slevy na dani v roce 2006

Tabulka 12: Sazby DPFO pro rok 2007

Tabulka 13: Slevy na dani v roce 2007

Tabulka 14: Slevy na dani v roce 2008

Tabulka 15: Slevy na dani v roce 2009

Tabulka 16: Slevy na dani v roce 2010

Tabulka 17: Vývoj výše paušálních výdajů

Tabulka 18: Sazby DPFO pro rok 2006

Tabulka 19: Slevy na dani v roce 2006

Tabulka 20: Sazby DPFO pro rok 2007

Tabulka 21: Slevy na dani v roce 2007

Tabulka 22: Slevy na dani v roce 2008

Tabulka 23: Slevy na dani v roce 2009

Tabulka 24: Slevy na dani v roce 2010

Tabulka 25: Skutečně odváděná daň

Tabulka 26: Varianta výpočtu daně s využitím paušálních výdajů

15.2 Seznam grafů

Graf 1: Skutečné ZD v jednotlivých letech

Graf 2: Optimalizované ZD v jednotlivých letech

Graf 3: Porovnání vývoje daní u různých variant výpočtu ZD

15.3 Seznam schémat

Schéma 1: Daně daňového systému ČR

Schéma 2: Daně z příjmu a z majetku

Schéma 3: Daně ze spotřeby

Schéma 4: Účtování na účtě 341

Schéma 5: Účtování na účtě 342

15.4 Seznam zkratk

DPFO	daň z příjmů fyzických osob
DPH	daň z přidané hodnoty
DPPO	daň z příjmů právnických osob
DZD	dílčí základ daně
EU	Evropská unie
FKSP	fond kulturních a sociálních potřeb
OSVČ	osoba samostatně výdělečně činná
ZD	základ daně
ZDP	zákon o dani z příjmů č. 586/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů
ZoÚ	zákon o účetnictví č. 563/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů
ZTP/P	zvlášť těžce postižený s průvodcem
k.s.	komanditní společnost
v.o.s.	veřejná obchodní společnost